

Milletlerarası Sağlık Nizamnamesinin (Dünya Sağlık Teşkilâtının 2 No: lı Nizamnamesinin) tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve Sıhhat ve İctimai Muavenet encümenleri mazbataları (1/587)

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/2581, 6/1223

15. IV. 1953

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Milletlerarası Sağlık Nizamnamesinin (Dünya Sağlık Teşkilâtının 2 No. lı Nizamnamesinin) tasdiki hakkında Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 16. III. 1953 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun ve esbabı mucibe lâyihalarının ilişiğiyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE LÂYİHASI

Anayasası 9 Haziran 1947 tarih ve 5062 sayılı Kanunla onanarak üyesi bulunduğumuz Dünya Sağlık Teşkilâtı, mevcut Milletlerarası Sağlık Sözleşmelerinin, hali hazır durumun ihtiyacını karşılamadığını nazarı itibara alarak Milletlerarası Sağlık Nizamnamesini (Dünya Sağlık Teşkilâtının 2 No. lı Nizamnamesini) hazırlamış ve bu Nizamname tam salâhiyetli Delegasyonumuzun da iştirak ettiği IV ncü Dünya Sağlık Assamblesinde 25 Mayıs 1951 tarihinde Cenevre'de kabul edilmiştir.

Halen yürürlükte bulunan ve 3542 sayılı Kanunla tasdik edilen 1926 Beynelmîl Sıhhi Mukavenamenin;

2593 sayılı Kanunla iştirak ettiğimiz, 1933 te imzalanmış olan «Havai Seyrüsefere Mahsus Beynelmîl Sıhhi Mukavele» nin,

3541 sayılı Kanunla iltihak ettiğimiz, 1934 te Paris'te imzalanan «Sıhhat patentaları üzerlerine yapılan konsolosluk vizelerini kaldıran Beynelmîl İtilâfname» nin,

3542 sayılı Kanuna ek, 3722 sayılı Kanunla tasdik ve kabul edilen 1926 Beynelmîl Sıhhi Mukavenamesini tadil eden ve 1938 de imzalanan mukavenamenin,

5238 sayılı Kanunla onanan 1944 Vaşington Milletlerarası Sağlık Sözleşmesiyle Hava Ulaştırmaları Milletlerarası Sağlık Sözleşmesinin ve bu sözleşmelerin sürelerini uzatan protokolların,

Bâzi tadillerle tevhidinden ibaret olan bu nizamname, onların yerine kâim olacak, günün icaplarına ve nakil tarzlarına uygun bir şekilde dünya trafiğini asgari izaç edecek ve fakat hastalıkların bir memleketten diğerine yayılmasına karşı daha kolaylıkla âzami emniyet sağlanacaktır.

Hariciye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Hariciye Encümeni
Esas No : 1/587
Karar No : 40

24 . II . 1954

Yüksek Reisliğe

Milletlerarası Sağlık Nizamnamesinin (Dünya Sağlık Teşkilâtının 2 nolu Nizamnamesinin) tasdiki hakkında kanun tasarısı Dışişleri ve sağlık ve Sosyal Yardım vekâletleri temsilcileri hazır oldukları halde incelendi.

Üyesi bulunduğumuz Dünya Sağlık Teşkilâtı, mevcut Milletlerarası Sağlık Sözleşmelerinin, hali hazır durumun ihtiyacını karşılamadığını nazarı itibara alarak Milletlerarası Sağlık Nizamnamesini (Dünya Sağlık Teşkilâtının 2 No. lu Nizamnamesi) ni hazırlamış ve bu Nizamname Delegasyonumuzun da iştirak ettiği 4 ncü Dünya Sağlık Asamblesinde 25 Mayıs 1951 tarihinde Cenevre'de kabul edilmiştir.

Muhtelif tarihlerde kabul ettiğimiz muhtelif Mukavelename ve protokollerin bâzı tadillerle tevhidinden ibaret olan bu Nizamname onların yerine kaim olacaktır. Hastalıkların bir memleketten diğerine yayılmasına karşı daha kolaylıkla emniyet sağlayacak olan bu Nizamname menfaatlerimize uygun görüldüğünden

kanun tasarısı komisyonumuzca aynen ve ittifakla kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Sıhhat ve İçtimai Muavenet Encümenine gönderilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Hariciye Encümeni Re-	Bu mazbata muhar-
isvekili	riri
Ankara	Denizli
<i>S. M. Arsal</i>	<i>A. Çobanoğlu</i>
Aydın	Çorum
N. Gedik	<i>S. Özer</i>
İmzada bulunamadı	
İstanbul	İzmir
N. Tlabar	<i>S. Giz</i>
İmzada bulunamadı	
İzmir	Mardin
<i>Cemal Tunca</i>	<i>K. Türkoğlu</i>
Rize	Seyhan
<i>Zeki R. Sporel</i>	<i>Remzi O. Arık</i>
Ankara	Muğla
<i>S. Kurtbek</i>	<i>Z. Mandalıncı</i>

Sıhhat ve İctimai Muavenet Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Sıhhat ve İctimai
Muavenet Encümeni

Esas No. 1/587

Karar No. 12

2 . III . 1954

Yüksek Reisliğe

Milletlerarası Sağlık Nizamnamesinin (Dünya Sağlık Teşkilâtının 2 numaralı Nizamnamesinin) tasdıkı hakkındaki kanun lâiyhası Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâleti mümessili huzuriyle görüldü.

Bu nizamnamenin tasdıkı ile şimdiye kadar yürürlükte bulunan 3542 sayılı Kanunla tasdik edilen 1926 Beynelmilel Sıhhi Mukavelename 2593 sayılı Kanunla tasdik edilen Havai Seyrüsefere Mahsus Beynelmilel Sıhhi Mukavele, 3541 sayılı Kanunla iştirak ettiğimiz (Sıhhat patentaları üzerlerine yapılan konsolosluk vizelerini kaldıran Beynelmilel İtilâfname, 3542 sayılı Kanuna ek 3722 sayılı Kanunla tasdik edilen 1938 Beynelmilel Sıhhi Mukavelename ve 5238 savılı Kanunla tasdik edilen 1944 Vasington Milletlerarası Sağlık Sözleşmesi ve Hava Ulaştırmaları hakkındaki protokollerin bâzı tadillerle tevhidinden ibaret olan bu nizamnamenin kabulüyle, Milletlerarası sağlık hizmetleri günün icaplarına daha uygun bir şekilde ifa edilebilecek ve dünya trafiği aksamadan sâri hastalıkların bir memleketten diğer bir memlekete sirayetini daha sağlam bir şekilde önliyecek tedbirlerin ittihazı temin edilecektir.

Yürürlükte bulunan birçok sözleşme ve eklerinin yerine kaim olacak ve daha sağlam esasları ihtiva eden bu nizamnamenin tasdikını tazammun eden kanun lâiyhası Hükümetin teklif ettiği şekilde aynen ve ittifakla kabul edildi.

Gereğinin yapılması ricasiyle Yüksek Reisliğe sunulur.

Sıhhat ve İctimai
Muavenet Encümeni

Reisi

Konya

S. S. Burçak

Mazbata muharriri

Çoruh

A. R. Sağlık

İmzada bulunamadı

Kâtip

İzmir

N. İncekara

Bilecik

T. Oran

Kars

E. Oktay

Seyhan

C. Türk

Tekirdağ

Z. Erataman

Afyon K.

A. Tan

Çankırı

K. Çıgman

Kocaeli

Z. Atıç

Sivas

N. Ağacıkoğlu

İçel

A. Köksal

Ankara

F. Seyhun

İstanbul

S. Yaver

Kocaeli

H. Türkan

Sivas

B. Taner

Balıkesir

M. Tunçay

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Milletlerarası Sağlık Nizamnamesinin (Dünya Sağlık Teşkilâtının 2 No. lı Nizamnamesinin) tasdiki hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Dünya Sağlık Teşkilâtı tarafından hazırlanıp IV ncü Dünya Sağlık Assamblesince 25 Mayıs 1951 tarihinde Cenevre'de kabul edilen Milletlerarası Sağlık Nizamnamesi (Dünya Sağlık Teşkilâtının 2 No. lı Nizamnamesi) tasdik edilmiştir.

MADDE 2. — 2593, 3541, 3542, 3722 ve 5238 sayılı kanunlar yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 4. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Başvekil

A. Menderes

Devlet Vekili

M. Alakant

Adalet Vekili

O. Ş .Çiçekdağ

İçişleri Vekili

E. Menderes

Maliye Vekili

H. Polatkan

Bayındırlık Vekili

K. Zeytinoğlu

Sa. ve So. Y. Vekili

Dr. E. H. Üstündağ

Tarım Vekili

Çalışma Vekili

S. Ağaoğlu

Millî Savunma Vekili

S. Kurtbek

Dışişleri Vekili

F. Köprülü

Millî Eğitim Vekili

T. İleri

*Eko. ve Ticaret Vekili

ve Tarım V. V.

E. Güreli

G. ve Tekel Vekili

Ulaştırma Vekili

Y. Üresin

İşletmeler Vekili ve

Güm. ve T. V. V.

S. Yırcalı

MİLLETLERARASI SAĞLIK NİZAMNAMESİ

Dünya Sağlık Teşkilâtının 2 No. lu Nizamnamesi

Dördüncü Dünya Sağlık Asamblesi,

Halk sağlığı sahasında Milletlerarası İş Birliğinin esas gayelerinden birinin hastalıkların ortadan kaldırılması olduğunu; bu neticeye erişmeden evvel uzun gayretler sarfına ihtiyaç bulunduğunu; kabili intikal hastalıkların intişar tehlikesinin halen mevcut olduğunu ve dolayısıyla salgıların genişlemesini tahdit için milletlerarası bir nizamnameye ihtiyaç bulunduğunu nazarı itibara alarak;

Halen meriyette bulunan çeşitli Milletlerarası Sağlık Sözleşmeleri hükümleriyle aynı mahiyetteki anlaşmaların yeniden gözden geçirilmesi ve birleştirilmesi, bu Sözleşme ve Anlaşmaların çeşitli milletlerarası nakil tarzlarına daha uygun ve dünya trafiğini asgari izaç edecek ve fakat bir memleketten diğerine hastalıkların yayılmasına karşı daha müessir şekilde âzami emniyet sağlayacak bir seri Milletlerarası Sağlık Nizamnameleriyle itmam etmek ve onların yerine ikame eylemek lüzumunu takdir ederek;

Milletlerarası tedbirlerin, bilhassa epidemiyolojik durumun seyrine, elde edilen tecrübelere ve ilmin ve tekniğin terakkilerine istinadedilerek zaman zaman gözden geçirilmesinin bu suretle kolaylaşacağını nazarı itibara alarak;

Dünya Sağlık Teşkilâtının Nizamnamei Esasiesinin 2 k), 21 a) , 22, 23, 33, 62, 63 ve 64 ncü maddeleri göz önünde tutularak;

25 Mayıs 1951 tarihinde, bundan böyle «İşbu Nizamname» diye anılacak olan aşağıdaki Nizamnameyi kabul eder :

KISIM - I

Tarifler

Madde — 1.

İşbu Nizamnamenin tatbikında :

«Aedes aegypti endeksi» hudutları iyice tâyin edilmiş bir bölge dâhilinde, içinde Aedes aegypti'nin sürfe üreme yerleri bulunan meskenlerin sayısının aynı bölge dâhilinde muayene edilmiş olan bütün meskenler sayısına göre yüzde nispetidir. Tek bir aile tarafından işgal edilen her ikametgâh, bir mesken olarak kabul edilmiştir.

«Bağajlar» bir yolcunun yahut mürettebattan birinin zatî eşyasını ifade eder.

«Daire»

a) Bir ülkenin, vâzihan hudutlanmış ve nizamnamenin müsaade ve tâyin ettiği münasip tedbirleri almaya muktedir bir sağlık teşkilâtına malik en küçük parçasını ifade eder, bu, bir liman veya bir hava limanı olabilir; böyle bir parça, aynı şekilde bir sağlık teşkilâtına malik daha geniş idari bir vahdete dâhil bile olsa, işbu nizamnamenin maksatları için yine bir daire teşkil eder; yahut

b) Bir direkt transit bölgesine malik bir hava limanını ifade eder.

«Direkt transit bölgesi» bir hava limanının içinde veya buna bağlı olarak, alâkalı sağlık makamının tasvibi ile ve onun doğrudan kontrolü altında tesis edilmiş hususi bir bölgeyi ifade eder; bu bölge direkt transit trafiğini kolaylaştırmaya mâtufl olup bilhassa tevakkuflar esnasında yolcularla mürettebatın hava limanı dışına çıkmaksızın ayrılmış bir halde bulunmalarını sağlar.

«Enfekte daire»

a) İçinde bir veba, kolera, sarı humma yahut çiçek mibraki bulunan bir daireyi; yahut

b) İçinde bir tifüs veya hummayı racia epidemisi bulunan bir daireyi; yahut

c) İçinde, karadaki veya liman tesisatına dâhil yüzen duba ve sairdeki kemirici hayvanlar arasında veba mevcudiyeti müşahade edilmiş bir daireyi; veyahut

d) Bir sarıhumma andemi bölgesini karakterize eden aynı şartların mevcut olduğu bir daire veya daireler grupunu ifade eder.

«Epidemi» bir mihrakın genişlemesini yahut çoğalmasını ifade eder.

«Gemi» bir deniz gemisini veya Milletlerarası bir seyahat yapan dahilî sefere mahsus bir gemiyi ifade eder.

«Gemi tabibi» bir hacı gemisinde, «b» lâhikasının 7 nci maddesi hükmü gereğince gemide bulunması istenen tabibi ifade eder; eğer iki veya daha ziyade tabip bulunursa, bu tâbir rütbesi en yüksek olanı ifade eder.

«Gün» 24 saatlik bir müddeti ifade eder.

«Hac» Hicaz'ın mukaddes mahallerine yapılan hacı ifade eder.

«Hacı» hacı ifa eden her şahsı ifade eder; bir hacı gemisinin yolcuları bahis mevzuu olunca bu tâbir aynı zamanda, hacı ifade eden şahıslara refakat eden veya bunlarla seyahat eden kimseleri de ifade eder.

«Hacı gemisi»

a) Hac mevsimi müddetince Hicaz'a doğru veya Hicaz'dan kalkarak sefer yapan, ve

b) Gayrisâfi her 100 tonu başına asgari bir hacı nispetinde hacı nakleden bir gemiyi ifade eder.

«Hac mevsimi» bu tâbir hacı gemileri için mevzu bahis olduğu zaman, hac gününden 4 ay evvel başlayarak üç ay sonra biten bir devreyi ifade eder.

«Hava limanı» kâin bulunduğu ülkenin devleti tarafından Milletlerarası hava trafiği için giriş ve çıkış hava limanı olarak tâyin edilen bir hava limanını ifade eder;

«Hummayı racia» bit ile intikal eden hummayı raciayı ifade eder.

«İlk vaka» karantinaya tâbi bir hastalığın, o zamana kadar bu hastalıktan masun kalmış veya hiç olmazsa 6 nci maddede zikredilen müddete müsavi bir zamandan beri bu hastalık zâil olmuş bir dairede hariçten gelmemiş olan ilk vakasını ifade eder.

«Hariçten gelen vaka» bir ülkeye hariçten giren bir vakayı ifade eder.

«Karantinaya tâbi hastalıklar» veba, kolera, sarı humma, çiçek, tifüs ve hummayı racia'yı ifade eder.

«Liman» gemiler tarafından normal olarak uğranılan bir deniz limanı veya bir dahilî seyrüsefer limanını ifade eder.

«Mihrak» karantinaya tâbi bir hastalığın hariçten gelen bir vakasından dâhilde çıkan iki vakayı, yahut hariçten gelmemiş bir vakadan çıkan yeni bir vakayı ifade eder. Aedes aegypti yahut her hangi bir başka ehli nâkil tarafından intikal ettirilmiş ilk beşerî sarı humma vakası bir mihrak olarak kabul edilmelidir.

«Milletlerarası seyahat»

a) Bir gemi yahut bir uçak için, birden fazla Devletin ülkelerinde kâin limanlar veya hava limanları arasında yapılan bir seyahati, yahut mevzu bahis gemi veya uçak aynı Devletin ülkesinde veya ülkelerinde kâin limanlar veya hava limanları arasındaki seyahati esnasında her hangi diğer bir Devletin ülkesiyle ihtilât ettiği takdirde sadece bu ihtilât bakımından böyle bir seyahati ifade eder;

b) Bir şahıs için, bu seyahatin başladığı Devletin ülkesinden gayrı bir Devletin ülkesine girmek suretiyle yapılan bir seyahati ifade eder.

«Musap şahıs» karantinaya tâbi hastalıkların birinden muztarip olan veya böyle bir hastalığa musap olduğuna hükmedilen bir şahsı ifade eder.

«Muteber vesika» bu tâbir aşı için kullanıldığı vakit 2, 3, ve 4 sayılı lâhikalarda zikredilen kaidelere ve verilen nümunelere uygun bir vesikayı ifade eder.

«Mürættebat» bir gemi, bir uçak, bir tren yahut bir kara nakil vasıtasında hizmet eden personeli ifade eder.

«Sağlık idaresi» işbu Nizamnamenin tatbik edildiği ülkelerden birinin heyeti umumiyesi üzerinde, bu Nizamnamenin derpiş ettiği sağlık tedbirlerinin icrasını temine salâhiyetli Hükümet makamını ifade eder.

«Sağlık istasyonu» A lâhikasında derpiş edilen sağlık tedbirlerinin hacılara tatbik edildiği ve matlup personel, tesisat ve teçhizata malik bir liman, bir hava limanı veya bir hudut mevkiini ifade eder.

«Sağlık makamı» bir dairede, işbu Nizamnamenin müsaade veya tâyin ettiği uygun sağlık tedbirlerinin tatbikından doğrudan doğruya mesul olan makamı ifade eder.

«Sarıhumma andemi bölgesi» Aedes aegypti'nin yahut sarıhummanın her hangi bir diğer ehli nâkilinin mevcut olduğu ve fakat bunların uzun devreler esnasında, tropikal orman hayvanlarında virüs'ün sebatından zâhiren mesul olmadığı bir bölgeyi ifade eder.

«Sarıhummaya müsait bölge» sarıhummanın mevcut olmadığı ve fakat buraya dühulünde inkışaf edebileceği bir bölgeyi ifade eder.

«Şüpheli» sağlık makamı tarafından, karantinaya tâbi bir hastalık ile enfeksiyon tehlikesine mâruz kaldığı kabul edilen ve bu hastalığı yayabileceğine hükmedilen bir şahsı ifade eder.

«Tecriî» bu tâbir bir şahıs yahut bir topluluk için kullanıldığı vakit, bu şahıs veya topluluğun, enfeksiyonun intişarına mâni olunacak tarzda, vazifeli sağlık personeli müstesna diğer bütün şahıslardan ayrılmasını ifade eder.

«Teşkilât» Dünya Sağlık Teşkilâtını ifade eder.

«Tifüs» bit ile intikal eden tifüsü ifade eder.

«Tıbbî muayene» bir gemi, bir uçak, bir tren veya bir kara nakil vasıtasının ziyaret ve teftişini aynı zamanda bunların içinde bulunan şahısların iptidai muayenelerini ihtiva eder.

Fakat bir geminin deratize edilmesine ihtiyaç bulunup bulunmadığının tesbiti için yapılan devri teftişi ihtiva etmez.

«Uçak» Milletlerarası bir seyahat yapan bir uçağı ifade eder.

«Umum müdür» Teşkilâtın Umum Müdürünü ifade eder.

«Varış» bir geminin, bir uçağın, bir trenin yahut bir kara nakil vasıtasının (varışı) :

- a) Bir deniz gemisinin bir limana varışını;
- b) Bir uçağın bir hava limanına varışını;
- c) Dahilî sefer yapan bir geminin, coğrafik şartlara göre ve 104 ncü madde uyarınca alâkâi devletler arasında akdedilen sözleşmelere göre yahut varış ülkesinde meriyette bulunan kanun ve nizamlara göre, ya bir limana veya bir hudut mevkiine varışını;
- d) Bir tren veya bir kara nakil vasıtasının bir hudut mevkiine varışını ifade eder.

KISIM - II.

Epidemiyolojik ihbar ve istihbarlar

Madde — 2.

İşbu nizamnamenin tatbikında, her devlet teşkilâta, ülkesinin veya ülkelerinin sağlık idaresi ile doğrudan doğruya muhabere etmek hakkını tanır. Teşkilât tarafından sağlık idaresine yapılan bütün ihbar ve istihbarlar Devlete yapılmış gibi ve sağlık idaresinden teşkilâta yapılan bütün ihbar ve istihbarlar da Devlet tarafından yapılmış gibi kabul edilir.

Madde — 3.

1. Sağlık idareleri bir dairenin enfekte bir daire haline geldiğini haber alır almaz en geç 24 saat zarfında telgraf ile teşkilâta ihbar ederler.

2. Bu suretle ihbar edilen hastalık mevcudiyeti vakit zayi etmeksizin mümkün olan lâboratuvar muayeneleriyle teyidedilir, ve neticeleri derhal telgraf ile teşkilâta bildirilir.

Madde — 4.

1. Kemiricilerin vebası müstesna, 3 nü maddenin 1 nei fıkrasında zikredilen ihbarlar, hastalığın menşei ve şekli, vaka ve ölü sayısı, hastalığın intişarını mucip şartlar, keza alınan koruyucu tedbirler hakkındaki malûmat ile süratle tamamlanır.

2. Kemiriciler vebası mevzuubahis olduğu takdirde, 3 nü maddenin 1 nei fıkrasında yazılı her ihbar, muayene edilen kemirici sayısı ile bunlardan vebalı bulunanların adedi hakkında aylık raporlarla tamamlanır.

Madde — 5.

1. Epidemi esnasında, 3 nü maddede ve 4 nü maddenin 1 nei fıkrasında yazılı ihbarlar ve istihbarlar teşkilâta muntazaman gönderilen tebliğlerle tamamlanırlar.

2. Bu tebliğler mümkün olduğu kadar sık ve tafsilâtlı olmalıdır. Vaka ve ölü sayısı en az haftada bir defa bildirilir. Hastalığın intişarına mâni olmak için alınan tedbirleri, bilhassa enfekte daireyi terkeden gemiler, uçaklar, trenler veya kara nakil vasıtaları ile başka bölgelere yayılmasına mâni olunmak üzere tatbik edilen tedbirleri belirtmek lâzımdır. Veba mevzuubahis olduğu zaman, kemiricilere karşı alınan tedbirler de zikredilmelidir. Nâkil haşerelerle intikal eden karantinaya tâbi hastalıklar mevzuubahis olduğunda bunlara karşı alınan tedbirler de bildirilir.

Madde — 6.

1. İçinde, bir sarıhumma andemi bölgesine dâhil olan bir daireden gayri enfekte bir daire kâin bulunan bir ülkenin sağlık idaresi, bu daire tekrar sâlim bir hâle gelir gelmez teşkilâta bildirir.

2. Enfekte bir daire, hastalığın tekrar zuhurunu veya başka dairelere muhtemel yayılmasını önlemek için bütün koruyucu tedbirler alındığı ve bunlar idame edildiği vakit ve :

a) Veba, kolera, çiçek, tifüs, veya hummayı racia mevzuubahis olduğu zaman müşahede edilen son vakanın ölümünden, şifasından yahut tecridinden sonra işbu Nizamnamede tesbit edilen tefrih devrinin iki misline müsavi bir zaman geçtiği ve yakınında kâin başka hiçbir daire hastalığa musap olmadığı vakit, ve eğer veba mevzuubahis olup aynı zamanda kemiricilerde de veba bulunuyorsa, ayrıca bu fıkranın (c) bendinde tesbit edilen müddet geçtiği vakit

b) Bir sarıhumma andemi bölgesi haricindeki bir sarıhumma mevzuubahis olduğu zaman, in-sanda görülen son vakadan beri 3 ay yahut Aedes aegypti endeksi % 1 e veya daha aşağıya indiğinden beri bir ay geçtiği vakit;

c) Kemiriciler vebasında epizooti söndükten sonra bir ay geçtiği vakit;
Tekrar salim hale gelmiş kabul edilebilir.

Madde — 7.

Sağlık idareleri Teşkilâta, ülkelerinin bir kısmında o zamana kadar ortaya çıkmamış sarıhumma virüsünün mevcudiyetine delâlet eden hâdiseleri derhal ihbar ederler ve musap bölgenin vüsatini bildirirler.

Madde — 8.

1. Sağlık idareleri Teşkilâta :

a) Milletlerarası seyahatlerde istenilen aşılara hakkındaki taleplerinde vukubulan her değişikliği;

b) Enfekte bir daire muvaredatına tatbika karar verdikleri tedbirlerle bu tedbirlerin kaldırıldıklarını, yürürlüğe girme veya yürürlükten kaldırılma tarihlerini de kaydederek ihbar ederler.

2. Bu ihbarlar telgrafla yapılır ve mümkün olduğu takdirde değişiklik tatbik mevkiine konmadan yahut tedbirler yürürlüğe girmeden veya yürürlükten kaldırılmadan evvel bildirilir.

3. Sağlık idareleri Teşkilâta yılda bir defa ve Teşkilât tarafından tesbit edilen bir tarihte Milletlerarası seyahatlerde istenilen aşular hakkındaki taleplerinin mütemmel bir listesini gönderirler.

Madde — 9.

3 ilâ 8 nci maddelerde bildirilen ihbar ve istihbarlara ilâveten sağlık idareleri her hafta Teşkilâta :

a) Geçen hafta zarfında bir liman veya bir hava limanına bitişik her şehirde tesbit edilen karantinaya tâbi hastalıkların vaka sayısı ile bu hastalıklardan ölüm adedi hakkında tel ile bir rapor;

b) 6 nci maddenin 2 nci fıkrasının a), b) ve c) bentlerinde bildirilen devreler esnasında bu hastalıklardan vaka bulunmadığını belirten uçak postası ile bir rapor gönderirler.

Madde — 10.

3 ilâ 9 ncu maddelerde bildirilen ihbar ve istihbarlar keza talep vukuunda, sağlık idaresi tarafından, mesuliyeti altında bulunan ülkede yerleşmiş siyasi heyetler ile Konsolosluklara da bildirilir.

Madde — 11.

Teşkilât, bütün sağlık idarelerine, 3 ilâ 8 nci maddeler ile 9 ncu maddenin a) fıkrası gereğince elde ettiği bütün epidemiyolojik ve diğer istihbaratı mümkün olan süratle ve her vakaya uygun yollardan gönderir. Keza 9 ncu maddede zikredilen malûmatın ademimevcudiyetini de bildirir. Âcil mahiyetdeki muhaberat, telgraf veyahut telefonla yapılır.

Madde — 12.

3 ilâ 8 nci maddelerle 11 nci maddeye tevfiakan çekilen telgraf veya yapılan her telefon muhaberesi ahvalin gerektirdiği rüçhan hakkından istifade eder. Müstesna âcil ahvalde yapılacak muhabere, karantinaya tâbi bir hastalığın intişarı tehlikesi mevcut olduğu zaman, Milletlerarası Telekomünikasyon anlaşmaları tarafından bu muhaberele bahşedilen en üstün rüçhaniyet ile yapılır.

Madde — 13.

1. Her Devlet yılda bir defa Teşkilâta Teşkilât Nizamnamei Esasiyesininin 62 nci maddesine tevfiakan, Milletlerarası trafiğin sebebiyet verdiği veya bunda müşahade edilen karantinaya tâbi her hastalık vakasının zuhuruna dair malûmatı, keza işbu nizamname mucibince ve tatbikatı münasebetiyle alınan kararları bildirir.

2. Teşkilât, işbu maddenin 1 nci fıkrasında talebedilen bilgilere, işbu nizamnamenin emrettiği ihbar ve raporlara ve diğer bütün resmî istihbarlara istinaden bu Nizamnamenin tatbikatı ve Milletlerarası trafik üzerine olan tesirleri hakkında yıllık bir rapor hazırlar.

KISIM - III.

Sağlık teşkilâtı

Madde — 14.

1. Sağlık idareleri, ülkelerindeki limanlar ve hava limanlarının işbu Nizamnamede derpiş edilen tedbirlerin tatbikını sağlamaya kâfi bir teşkilât ve teçhizata malik olmalarını âzami imkân nispetinde temin ederler.

2. Her liman veya hava limanında bir içme suyu tesisatı bulunmalıdır.

3. Milletlerarası trafiğe açık her hava limanı, pislik, artık ve müstamel suları tahliye ve zararsız bir hale getirmek ve keza umumi sıhhat için tehlikeli bulunan gıda maddeleri ile diğer maddeleri, muameleden sonra, izale etmek için müessir bir tertibata malik olmalıdır.

Madde — 15.

Bir ülkenin limanlarından mümkün olduğu kadar çoğu, lüzumlu personel, malzeme ve mahallere malik bir tıbbi teşkilâta ve bilhassa hastalığa musap şahısları süratle tecrit ve tedavi etmek, dezenfeksiyon ve bakteriyolojik muayeneler icra eylemek ve, veba enfeksiyonu taharrisi için kemiricileri yakalayıp muayene etmek ve nihayet işbu Nizamnamenin derpiş ettiği diğer bütün uygun tedbirleri tatbik eylemek için lüzumlu vesait e sahip olabilmelidir.

Madde — 16.

Limanın sağlık makamı :

a) Liman tesisatındaki kemiriciler sayısının ihmal olunabilir bir hadde kalması için bütün faydalı tedbirleri alır;

b) Liman tesisatını farelerden masun bulundurmak için bütün gayretini sarfeder.

Madde — 17.

1. Sağlık idareleri, ülkelerinin kâfi sayıda limanlarının, 52 nci maddede bildirilen deratizasyondan istisna vesikalarını vermek maksadıyla gemilerin teftişini yapacak salâhiyetli personele malik olabilmesi için gerekli tertibatı alırlar, ve bu şartları haiz limanlara müsaade verirler.

2. Ülkelerinin Milletlerarası trafik ehemmiyetini ve bu trafiğin dağılışını nazarı itibara alarak sağlık idareleri, bu maddenin 1 nci fıkrasına tevfiikan müsaade verilmiş limanlar arasından, gemilerin deratizasyonuna muktazi alât ve personel ile mücehhez olanlardan 52 nci maddede yazılı deratizasyon vesikalarını vermeye salâhiyetli bulunanları tâyin ederler.

Madde — 18.

Transit trafik icabettirdiği vakit, hava limanlarında bir an evvel direkt transit bölgeleri tesis edilir.

Madde — 19.

1. Her sağlık idaresi, Milletlerarası Trafiğinin ehemmiyetine göre, ülkesinin hava limanlarından birkaç tanesini sıhhi hava limanı olarak tâyin eder.

2. Her sıhhi hava limanı :

a) Lüzumlu personel, malzeme ve mahallere malik bir tıbbi teşkilâta;

b) Hastalık musabı veya şüpheli şahısların nakli, tecridi ve tedavisine muktazi vasıtalara;

c) Müessir bir dezenfeksiyon ve dezenektizasyon ile kemiricilerin imhası ve aynı zamanda işbu Nizamnamenin gerektirdiği bütün diğer uygun tedbirlerin tatbikı için lüzumlu tesisata;

d) Bir bakteriyoloji lâboratuvarına veya şüpheli maddelerin böyle bir lâboratuvara gönderilmesi için lüzumlu vasıtalara;

e) Kolera, sarıhumma ve çiçeğe karşı bir aşılama servisine sahip olmalıdır.

Madde — 20.

1. Bir sarıhumma andemi bölgesinde veya sarıhummaya müsait bir bölgede kâin her liman ile aynı şekilde kâin her hava limanının hududu dâhilindeki saha sürfe veya kâhil haldeki Aêdes aegypti'den masun tutulur.

2. Bir sarıhumma andemi bölgesi içinde veya sarıhummaya müsait bir bölge içinde kâin bir hava limanında tesis edilmiş bir dikrekt transit bölgesi dâhilinde bulunan bütün mahaller sivrisinekten masun tutulur.

3. Bir sarıhumma andemi bölgesi içinde bulunan bir sıhhi hava limanı :

a) Yolcuların, mürettebatın ve hava limanı personelinin faydalanacağı, sivrisineklerden masun bulundurulmuş oturma mahallerine ve hasta yatırmaya mahsus mahallere malik olmalıdır.

b) Hava limanının hududu dâhilinde ve bu hududun etrafında 400 metrelik bir himaya bölgesinde kâhil haşarelerle sürfelerin sistemli bir şekilde imhası ile sivrisineklerden masun tutulur.

4. Bu maddenin maksatları için, bir hava limanının hududu, hava limanının binaları ile uçakların tavakkufuna yarıyan veya buna mahsus olan sahanın yahut su sathının bulunduğu mıntakayı çevreliyen hat ile irae edilir.

Madde — 21.

1. Her sağlık idaresi Teşkilâta :

a) Ülkesinin, 17 nci maddeye tevfiikan :

I - Yalnız deratizasyondan istisna vesikaları. ve

II - Deratizasyon vesikaları ile deratizasyondan istisna vesikaları vermeye müsaade edilmiş limanlarının bir listesini;

b) Ülkesinin sıhhi hava limanlarının bir listesini;

c) Ülkesinin direkt transit bölgesi ile mücehhez hava limanlarının bir listesini gönderir.

2. Sağlık idareleri teşkilâta bu maddenin 1 nci fıkrasında yazılı listelerde muahhar her değişikliği ihbar ederler.

3. Teşkilât bu madde hükümlerine tevfiikan elde ettiği malûmatı bütün sağlık idarelerine geciktirmeden tebliğ eder.

Madde — 22.

Milletlerarası trafiğın ehemmiyetinin icabettirdiği yerde ve epidemiyolojik durum gerektirdiği zaman, kara ve demiryollarındaki hudut mevkileri işbu Nizamnamenin derpiş ettiği tedbirlerin tatbiki için lüzumlu sıhhi tesisat ile teçhiz olunurlar. Dahilî seyrüsefer yapan gemilerin kontrolu hudutta yapılyorsa dahilî su yollarındaki hudut mevkileri için de aynı şey vârittir.

KISIM — IV.

Sağlık tedbirleri ve muameleleri

Fasıl - I.

Umumi hükümler

Madde — 23.

İşbu Nizamnamenin müsaade ettiği sağlık tedbirleri, bir Devletin, ülkesini karantinaya tâbi

hastalıklara karşı korumak için Milletlerarası trafikten talebedebileceği âzami tedbirleri teşkil eder.

Madde — 24.

Sağlık tedbir ve muameleleri derhal başlamalı sebepsiz teehhüre meydan verilmeksizin bitirilmeli ve her hangi bir tefrik yapılmaksızın tatbik olunmalıdır.

Madde — 25.

1. Dezenfeksiyon, dezensektizasyon, deratizasyon ve diğer bütün sağlık ameliyeleri:

a) Her türlü lüzumsuz zahmetten tevakkî edilmek ve şahısların sıhhatini her hangi bir suretle ihlâl etmemek;

b) Geminin, uçağın veya diğer nakil vasıtasının bünyesine veyahut bunların içindeki cihazlara her hangi bir zarar iras etmemek;

c) Bilcümle yangın tehlikesinden kaçınılmak suretiyle icra olunurlar.

2. Bu ameliyeler, emtia, bagaj ve diğer eşya üzerine tatbik edilirken her türlü zarar ve ziyana mâni olunmak üzere gerekli ihtiyat tedbirleri alınır.

Madde — 26.

1. Sağlık makamı, talep vukuunda, nakliyeciyeye, her gemi, uçak, demiryolu yolcu veya eşya vagonu yahut kara nakil vasıtasına tatbik edilen tedbirleri, bu vasıtaların muameleye tâbi tutulan kısımlarını, kullanılan usulleri, tedbirlerin tatbikını mucip sebepleri bildiren bir vesikayı, meccanen verir. Bir uçak mevzubahis olduğu vakit, talep vukuunda, vesika yerine uçak umumi beyannamesine bir kayıt düşülür.

2. Keza sağlık makamı talep vukuunda ve meccanen :

a) Her yolcuya geldiği veya ayrıldığı tarihler ile, şahsına ve bagajlarına tatbik edilen tedbirleri bildiren bir vesika,

b) Yükleyiciye veya sevkiyatçıya, alıcıya ve nakliyeciyeye yahut bunların acentalarına, emtiaya tatbik edilen tedbirleri bildiren bir vesika verir.

Madde — 27.

1. Nezarete tâbi şahıslar tecrit edilmezler ve mekân tebdilinde serbesttirler. Nezaret devresinde sağlık makamı, lüzumlu görürse bu şahısları muayyen fasılalarla, nezdine müracaata davet edebilir. 69 ncu maddedeki kayıtlar nazarı itibara alınmak şartıyla sağlık makamı bu şahısları bir tıbbi muayeneye tâbi tutabilir ve sağlık durumlarını tesbit için lüzumlu bilgileri toplayabilir.

2. Nezarete tâbi şahıslar aynı ülkenin içinde veya dışında kâin diğer bir mahalle gidecekleri vakit bu mekân tebdilini sağlık makamına bildirmekle mükelleftirler. Bu sağlık makamı keyfiyeti, bu şahısların gidecekleri mahallin sağlık makamına derhal ihbar eder. Şahıslar gidecekleri yere varır varmaz, o mahallin sağlık makamına müracaata mecburdurlar. Keza bu makam da onları yukarda 1 nei fıkrada bildirilen tedbirlere tâbi tutabilir.

Madde — 28.

Umumi sağlık için ağır bir tehlike teşkil eden âcil haller müstesna, bir liman veya hava limanı sağlık makamı, karantinaya tâbi bir hastalık ile enfekte olmıyan veya enfekte olmaktan şüpheli bulunmıyan bir gemi veya uçağı, diğer bir epidemik hastalık sebebiyle hamule veya eşya boşaltmak veya yüklemekten yahut mahrukat veya akar yakıt, içme suyu, erzak ve mühimmat almaktan menetmemelidir.

Madde — 29.

Sağlık makamı, bir gemiyi ,bir liman, bir nehir veya bir kanalın sularına bunları kirletebilecek müstamel su ve maddeler atmaktan meni için bütün pratik tedbirleri alabilir.

Fasıl - II.

Kalkışta alınacak sağlık tedbirleri

Madde — 30.

1. Milletlerarası bir seyahat yapan bir şahsın hareketinden evvel hudut mevkiinin kâin olduğu liman, hava limanı veya dairenin sağlık makamı lüzum görürse bu şahsı bir tıbbi muayeneye tâbi tutabilir. Bu muayenenin zaman ve mekânı, harekete mâni olmayacak ve geciktirmiyebilecek tarzda gümrük ve diğer muameleler nazarı itibara alınarak tesbit edilir.

2. Bu maddenin 1 nci fıkrasında adı geçen sağlık makamı :

a) Musap şahısların veya şüphelilerin hareketine mâni olmak ;

b) Bir gemi, uçak, tren veya kara nakil vasıtasının içerisine, enfeksiyon yapabilecek âmil-lerin keza bilûmum karantinaya tâbi hastalıklar nâkillerinin girmesini önlemek için mümkün olan bütün tedbirleri alır.

3. Bu maddenin 2 nci fıkrasının (a) bendi hükümlerine rağmen milletlerarası bir seyahat yapan ve varışında nezarete tâbi tutulan bir şahsın seyahate devamına müsaade edilebilir. Eğer şahıs hava yolu ile seyahat ediyorsa, hava limanı sağlık makamı nezarete tâbi tutma keyfiyetini uçağın umumi beyannamesine kaydeder.

Fasıl - III.

Kalkış ve varış limanları veya hava limanları arasındaki seyahat esnasında kabili tatbik sağlık tedbirleri

Madde — 31.

Uçuş esnasında bir uçaktan epidemik bir hastalığı yayabilecek her türlü maddenin dökülmesi veya atılması memnurdur.

Madde — 32.

1. Bir liman veya sahile uğramaksızın kara sularını kateden gemilere bir Devlet tarafından hiçbir sağlık tedbiri vaz'edilmez.

2. Her hangi bir sebeple gemi bir iskeleye uğradığı takdirde ülkede yürürlükte bulunan sağlık kanun ve nizamları işbu Nizamnamenin hükümlerini tecavüz etmemek şartıyla o gemiye tatbik edilir.

Madde — 33.

Bir devletin ülkesinde kâin bir kanal veya diğer bir deniz yolundan faydalanarak diğer bir devletin ülkesinde kâin bir limana giden ve V nci kısımda tarif edildiği şekilde sâlim olan bir gemi hakkında tıbbi muayeneden başka hiçbir sağlık tedbiri alınmaz. Enfekte bir daireden gelen yahut içerisinde böyle bir daireden gelen bir şahıs bulunan gemilere, dairenin enfekte bulunduğu hastalığın tefrih devri geçmedikçe bu hükmün şümulü yoktur.

2. Bu durumlardan birinde bulunan sâlim bir gemiye tatbik edilecek yegâne tedbir, lüzumunda, gemi ile sahil arasında izinsiz ihtilâta mâni olmak ve 29 ncu madde hükümlerinin tatbikına nezaret etmek için gemiye bir sağlık koruyucusu koymaktadır.

3. Yukarda bildirilen hallerden birinde bulunan bir gemiye, sağlık makamı, kontrolü altında, mahrukat veya akar yakıt, içme suyu, erzak ve mühimmat yüklemesine müsaade eder.

4. Enfekte veya şüpheli gemiler bir kanaldan veya diğer bir deniz yolundan geçişlerinde bu kanal veya deniz yolunun kâin bulunduğu ülkenin bir limanına uğramış gibi muameleye tâbi tutulabilirler.

Madde — 34.

75 nci madde müstesna olmak üzere işbu Nizamnamenin muarız hükümlerine bakılmıyarak aşağıdaki durumlarda bulunan yolcu ve mürettebata tıbbi muayeneden başka hiçbir sağlık tedbiri vaz'edilemez :

a) Sâlim bir gemide bulunarak gemiden dışarı çıkmıyanlar;

b) Transit geçen, salim bir uçakta bulunarak üzerinden transit olarak geçilen ülkenin bir hava limanının direkt transit bölgesi hudutlarını tecavüz etmiyenler, ve eğer hava limanında henüz böyle bir bölge tesis edilmemiş ise hastalıkların yayılmasına mâni olmak üzere sağlık makamı tarafından emredilen ayrılma (ségrégation) tedbirlerine mutavaat edenler. Yukarda bildirilen şartlar altında bulunan bir şahıs inmiş olduğu hava limanını ancak yakında kâin diğer bir hava limanından seyahatına devam maksadiyle terke mecbur olur ve eğer nakli sağlık makam veya makamlarının kontrolü tahtında vâkı olursa yukarda bildirilen istisnaiyetten istifadeye devam eder.

Fasıl - IV.

Varışta alınacak sağlık tedbirleri

Madde — 35.

Varışından evvel verdiği bilgilere istinaden, müteveccih bulunduğu limanın veya hava limanının sağlık makamınca karantinaya tâbi bir hastalığı getirmeyeceğine yahut intişarını teshil etmeyeceğine kanaat getirilen bir gemi veya bir uçağa devletler, mümkün oldukça, radyo ile serbest pratika vermelidirler.

Madde — 36.

1. Bir limanın, bir hava limanının, veya bir hudut mevkiinin sağlık makamı varışta, Milletlerarası seyahat yapan her gemiyi, her uçağı, her treni yahut her kara nakil vasıtasını, keza her şahsı tıbbi muayeneye tâbi tutabilir.

2. Bir gemiye, bir uçağa, bir trene yahut bir kara nakil vasıtasına tatbik edilecek munzam sağlık tedbirleri, bunların içinde seyahat esnasında hüküm sürmüş yahut tıbbi muayene anında hüküm sürmekte olan şartlara göre ve fakat işbu nizamnamenin enfekte bir daireden gelen bir gemi, uçak, tren veya kara nakil vasıtasına tatbikına müsaade ettiği tedbirleri aşmamak şartıyla tâyin edilir.

Madde — 37.

Bir gemi, bir uçak, bir tren, bir kara nakil vasıtası, bir şahıs veya eşyanın enfekte bir daireden gelmesi haline bağlı bulunan ve V nci kısımda derpiş edilen tedbirlerin tatbığı, sadece bu daire muvaredatına inhisar ettirilecektir. Bu inhisar keyfiyeti enfekte dairenin sağlık makamının hastalığın intişarına mâni olacak lüzumlu bütün tedbirleri almasına ve 30 ncu maddenin 2 nci fıkrasında yazılı tedbirleri tatbik etmesine vabestedir.

Madde — 38.

Bir gemi, bir uçak, bir tren yahut bir kara nakil vasıtasının varışında her musap şahıs indirilip tecrit olunabilir. Nakil vasıtasından mesul şahıs tarafından talebedildiği takdirde hastanın indirilmesi mecburidir.

Madde — 39.

1. V. nci kısım hükümlerinin tatbikından başka sağlık makamı, Milletlerarası bir seyahat esnasında, bir enfekte daireden, hangi vasıta ile olursa olsun, gelen her şüpheli şahıs nezarete tâbi tutabilir: bu nezaret,

V nci kısımda tâyin edildiği şekilde, tefrih devrinin sonuna kadar devam ettirebilir.

2. İsbu Nizamnamede sarahatle lüzum gösterilen haller müstesna, sağlık makamınca şüpheli tarafından enfeksiyonu nakil tehlikesi fevkalâde ciddî olarak kabul edilmedikçe nezaret yerine tecrit ikame edilemez.

Madde — 40.

Bir liman veya bir hava limanında tatbik edilen tıbbi muayeneden gayri sağlık tedbirleri gemi veya uçağın mütaakiben uğradığı limanlar veya hava limanlarında tekrarlanmaz. Ancak:

a) Tedbirlerin tatbik olunduğu liman veya hava limanından ayrıldıktan sonra bu liman veya hava limanında, yahut gemi veya uçakta bu tedbirlerin yeniden tatbikını icabettirebilecek epidemivolojik karakterde bir hâdise husule geldiği zaman;

b) Mütaakıp limanlar veya hava limanlarından birinin sağlık makamı alınan tedbirlerin hakikaten müessir bir şekilde tatbik olunduklarına emniyet hâsıl edemediği zaman tekrarlanabilir.

Madde — 41.

79 ncu madde hükümleri mahfuz kalmak şartıyla gemiler veya uçaklar sıhhi sebepler dolayısıyla bir liman veya hava limanına duhulden menedilemezler. Ancak liman veya hava limanı sağlık makamının işbu nizamnamenin müsaade ettiği sağlık tedbirlerinden lüzumlu gördüklerini tatbik için liman veya hava limanı mücehhez değilse bu gemiler veya uçaklar kendilerine en müsait gelen en yakındaki uygun vasıflı liman veya hava limanına mesuliyet kendilerine raci olmak şartıyla gitmeye mecbur tutulabilirler.

Madde — 42.

Bir uçak sadece enfekte bir ülke üzerinden geçtiği sırada bizzat kendileri enfekte daireler olmayan bir sıhhi hava limanı veya limanlarında karaya indiği için enfekte bir daireden geliyormuş gibi telâkki edilmez.

Madde — 43.

Bir uçak içinde enfekte bir daire üzerinden uçan ve fakat orada karaya inmiyen yahut 34 ncü maddede tarif edilen şartlar altında karaya inen her şahıs bu enfekte daireden geliyormuş gibi telâkki edilmez.

Madde — 44.

1. Aşağıda 2 nci fıkrada derpiş edilen haller müstesna, varışta, liman veya hava limanı sağlık makamı tarafından işbu Nizamname gereğince talebedilen tedbirlere tâbi olmayı reddeden her hangi gemi veya uçak derhal yoluna devamda serbestir; bu takdirde mezkûr gemi veya uçak bu

seyahat esnasında aynı ülkenin diğer hiçbir liman veya hava limanına uğrıyamaz. Bununla beraber, karantinada kalmak şartıyla bu gemi veya uçağın içerisine mahrukat veya akar yakıt, içme suyu, erzak ve mühimmat almasına müsaade edilir. Eğer tıbbi muayeneden sonra salim bulunursa bu gemi, 33 nci madde hükümlerinden istifade hakkını muhafaza eder.

2. Bununla beraber aşağıda vasıfları yazılı uçak ve gemiler bir sarıhummaya müsait bölgedeki bir liman veya bir hava limanına geldikleri takdirde liman veya hava limanı sağlık makamı tarafından işbu Nizamname gereğince emredilen tedbirlere tâbi tutulurlar ve derhal yollarına devamda serbest bırakılmazlar.

- a) Sarıhumma ile enfekte uçaklar;
- b) Sarıhumma ile enfekte gemiler, eğer gemide Aêdes aegyptiler bulunursa ve eğer tıbbi muayene hastalığa musap bir şahsın tam zamanında tecrit edilmediğini meydana çıkarırsa.

Madde — 45.

1. Bir uçak, kaptanının iradesi haricinde sebepler dolayısıyla bir hava limanından başka bir yere yahut normal olarak ineceği hava limanından gayri bir hava limanına iniş yaparsa uçağın kaptanı yahut vekili bu iniş hâdisesini derhal en yakın sağlık makamına yahut her hangi bir diğer resmî makama haber vermiye gayret eder.

2. Sağlık makamı bu karaya inme hâdisesini haber alır almaz işbu Nizamnamenin müsaade ettiği tedbirleri hiçbir suretle tecavüz etmeksizin uygun tertibatı alabilir.

3. Aşağıdaki 5 nci fıkra hükümleri mahfuz kalmak şartıyla uçakta bulunan şahıslar, sağlık makamı ile yahut diğer resmî makamlarla temasa geçmek veya bunların müsaadesi müstesna, karaya inme mahallinin civarını terkedemezler, ve hiçbir eşya bu civardan uzaklaştırılmaz.

4. Sağlık makamınca emredilmiş olan tedbirler icra edilince uçağa normal olarak ineceği hava limanına yahut buna teknik sebepler mâni ise kendisine en münasip olan bir hava limanına müteveccihen yoluna devam etmesine sağlık noktai nazarından müsaade olunur.

5. Âcil hallerde uçağın kaptanı veya vekili yolcular ile mürettebatın sağlık ve emniyetinin icabettirdiği bütün tedbirleri alır.

Fasıl - V.

Eşya, bagajlar ve postanın milletlerarası nakline dair tedbirler

Madde — 46.

1. Eşyalar, işbu Nizamnamede derpiş edilen sağlık tedbirlerine ancak, sağlık makamını, bunların karantinaya tâbi hastalıklardan birinin cersumeleriyle televvüs ettiklerine yahut içlerinde bu hastalıklardan birinin nakillerini muhafaza ettiklerine inandıracak sebepler bulunursa tâbi tutulurlar.

2. 68 nci maddede derpiş edilen tedbirler mahfuz kalmak şartıyla, aktarmasız transit geçen, canlı hayvanlardan gayri eşya, limanlarda, hava limanlarında veya hudut istasyonlarında hiçbir tedbire tâbi tutulamazlar ve alıkonulamazlar.

Madde — 47.

Hastalığa musap veya şüpheli bir şahsın nakli müstesna, bagajlar, ancak mülevves eşya nakleden veya üzerinde karantinaya tâbi bir hastalığın nakili haşereler bulunmuş olan bir şahsa ait oldukları takdirde dezenfekte veya dezenektize edilebilirler.

Madde — 48.

1. Posta, gazeteler, kitaplar ve diğer matbualar hiçbir sağlık tedbirine tâbi tutulmazlar.

2. Posta paketleri ancak :

- a) 68 nci maddenin 1 nci fıkrasında zikredilen ve sağlık makamını kolera ile bulaşık bir daireden gelmeleri dolayısıyla televvüs ettiklerine inandıracak sebepler bulunan gıda maddelerini,
- b) Kullanılmış yahut kirlenmiş ve V nci kısım hükümlerinin tatbiki kabil, çamaşır, elbise, yatak takımlarını ihtiva ettikleri takdirde sağlık tedbirlerine tâbi tutulurlar.

KISIM — V.

Karantinaya tâbi hastalıklardan her birine mahsus hükümler

Fasıl - I.

Veba

Madde — 49.

İşbu Nizamnamenin maksatları için vebanın tefrih devri 6 gün olarak tesbit edilmiştir.

Madde — 50.

Veba aşısı, bir şahsın bir ülkeye kabulü için aranılacak bir şart teşkil etmez.

Madde — 51.

1. Kemiriciler ve ektoparazitleri vasıtasıyla vebanın intişar tehlikesini azaltmak için devletler salâhiyetleri dairesindeki bütün vasıtaları kullanırlar. Bunların sağlık idareleri, kemiriciler ile ektoparazitlerinin sistemli bir şekilde toplanması ve muntazaman muayenesi suretiyle kemirici veba-sıyla enfekte yahut böyle olmaktan şüpheli dairelerde - bilhassa liman ve hava limanlarında - mevcut durum hakkında devamlı malûmat edinirler.

2. Bir gemi veya uçağın, veba ile enfekte bir liman veya hava limanında tevakkufu esnasında içlerine kemiricilerin girmesine mâni olmak üzere hususî tedbirler alınır.

Madde — 52.

1. Gemiler :

- a) Devri bir şekilde deratize edilir, yahut;
- b) İçlerindeki kemirici adedi daimî surette ihmali kabil miktarda olacak tarzda tutulurlar.

2. Deratizasyon vesikaları ile deratizasyondan istisna vesikaları munhasıran, 17 nci maddeye tevfikân bu maksatla müsaade verilmiş limanların sağlık makamları tarafından verilir. Bu vesikalar 6 ay müddetle muteberdir. Bununla beraber, vakasına göre, deratizasyon ameliyesinin yahut teftişin daha iyi şartlar altında yapılabileceği anlaşılan bu şekilde müsaade verilmiş bir limana müteveccih olan gemiler için bu müddet bir ay uzatılabilir.

3. Deratizasyon vesikaları ile deratizasyondan istisna vesikaları 1 nci lâhikada verilen nümüne uygun olacaktır.

4. Kendisine muteber bir vesika ibraz edilmese, 17 nci madde mucibince müsaadeli bir limanın sağlık makamı, tahkik ve teftişten sonra :

- a) 17 nci maddenin 2 nci fıkrasına göre müsaade verilmiş bir limanda gemiyi bizzat deratize eder, yahut bu ameliyeyi idare ve kontrolü altında yaptırabilir. Her vakada gemideki kemiricilerin imhâsını sağlamak üzere istimal edilecek tekniği kararlaştırır Deratizasyon ameliyesi, mümkün olduğu kadar, gemi ve hamulesini her türlü zarardan vikaye edecek tarzda icra edilir. Bu ameliye, iyi bir şekilde icrasına katıyetle muktazi müddetten daha fazla devam etmemelidir. Ameliye, mümkün olduğu kadar, ambarlar boş iken yapılır. Boş gemilerde tahmilden evvel tatbik edilir. Deratizasyon

ameliyesi memnuniyetbahş bir şekilde icra edildikte, sağlık makamı bir deratizasyon vesikası ita eder.

b) 17 nci madde mucibince müsaade verilmiş her limanda, eğer gemideki kemiriciler sayısının ihmal edilebilir miktarda olduğuna kanaat getirirse bir deratizasyondan istisna vesikası verebilir. Bu vesika ancak geminin teftişi ambarlar boş iken yahut gemi yalnız safra suyu veya kemiricileri cezbetmeyen ve mahiyet ve istif itibariyle ambarların tam teftişine müsait eşya ile yüklü iken yapıldığı takdirde ita edilir.

5. Deratizasyon ameliyesinin yapıldığı limanın sağlık makamı bu ameliyenin icra edildiği şartların tatminkâr bir netice alınmasına imkân vermediği kanaatinde ise keyfiyeti mevcut deratizasyon vesikasına kaydeder.

Madde — 53.

İstisnai epidemiyolojik ahvalde, içinde kemiricilerin mevcudiyetinden şüphe edilirse bir uçak deratize edilebilir.

Madde — 54.

Milletlerarası bir seyahat yapan şüpheliler, bir reevi veba epidemisi mevcut bir daireden hareketlerinden evvel enfeksiyona son mâruz kalışlarından itibaren 6 günlük bir müddet tecride tâbi tutulmalıdırlar.

Madde — 55.

1. Bir gemi veya uçak varışta :

a) İçinde bir beşerî veba vakası mevcut ise; yahut,

b) İçinde veba ile enfekte bir kemirici bulunursa, enfekte addelilir. Keza irkâptan 6 gün sonra, içinde bir beşerî veba vakası zuhur eden bir gemi de enfekte addedilir.

2. Bir gemi varışta-:

a) İçinde halen beşerî veba vakası bulunmamakla beraber, irkâbı mütaakıp 6 gün içinde bir vaka zuhur etmiş ise; yahut,

b) İçindeki kemiriciler arasında henüz mahiyeti tesbit edilmemiş mütat dışı bir mortalite vukubulmuş ise, şüpheli addedilir.

3. Enfekte bir daireden gelse yahut içinde bir enfekte daireden gelen bir şahıs bulunsa bile bir gemi veya uçak, varışta yapılan tıbbi muayenesinde sağlık makamında bu maddenin 1 ve 2 nci fıkralarında bildirilen şartların mevcut olmadığına emniyet getirilebildiği takdirde salim addedilir.

Madde — 56.

1. Enfekte veya şüpheli bir geminin veyahut enfekte bir uçağın varışında sağlık makamı aşağıdaki tedbirleri tatbik edebilir :

a) Şüphelilerin dezensektizasyonu ve varıştan itibaren 6 günden fazla sürmeyecek nezareti,

b) i) Musap şahısların yahut şüphelilerin başajlarının,

ii) Mülevves addedilen kullanılmış yatak takımı ve çamaşır gibi bütün diğer eşyanın ve gemi veya uçağın mülevves addedilen kısımlarının,

Dezensektizasyon ve icabında dezenfeksiyonu.

2. İçinde fare vebası bulunan bir gemi, aşağıdaki hükümler mahfuz kalmak şartıyla 52 nci madde ahkâmı dairesinde, icabederse karantina altında, deratize edilir :

a) Deratizasyon ameliyeleri, ambarlar boşaltır boşalmaz icra olunur;

b) Enfekte kemiricilerin gemiyi terketmelerine mâni olmak maksadıyla, hamulenin boşaltılma-

sından evvel veya boşaltılması sırasında yapılmak üzere gemiye bir veya birkaç defa mukaddeme kabilinden deratizasyon ameliyeleri tatbik edebilir.

c) Bir geminin sadece hamulesinin bir kısmını boşaltmak mecburiyetinde olması keyfiyetinden dolayı kemiricilerin tamamen imhası sağlanamayacaksa gemi, hamulesinin bu kısmını boşaltmaya mezdur, ancak, enfekte kemiricilerin gemiyi terketmelerine mâni olmak maksadıyla geminin karantinaya alınması da dâhil sağlık makamının, lüzumlu göreceği tedbirleri tatbik etmek hakkı mahfuzdur.

3. İçinde vebadan ölmüş bir kemirici bulunduğu takdirde bir uçak, icabederse karantina altında, deratize edilir.

Madde — 57.

38 ve 56 ncı maddeler hükümlerine tevfikân sağlık makamı tarafından lüzum gösterilen tedbirler lâıkiyle icra edilmiş olur, veya sağlık makamı kemiriciler arasındaki mûtat dışı mortalitenin vebadan mütevellit olmadığına kanaat getirirse bir gemi enfekte veya şüpheli addedilmekten ve bir uçak enfekte addolunmaktan kurtulur. Gemi veya uçağa bundan sonra serbest pratika verilir.

Madde — 58.

Salim bir gemi veya uçağa varışta serbest pratika verilir; bununla beraber enfekte bir daireden geldiği takdirde sağlık makamı :

a) Karaya inen her şüpheliyi, gemi veya uçağın enfekte daireyi terk ettiği tarihten itibaren 6 günü geçmeyecek bir müddet zarfında nezarete tâbi tutulabilir.

b) İstisnai hallerde ve geminin kaptanına yazı ile tebliğ edilecek esaslı sebepler dolayısıyla gemideki kemiricilerin imhasını emredebilir.

Madde — 59.

Bir trenin veya bir kara nakil vasıtasının varışında bir beşerî veba vakası müşahede edilirse, sağlık makamı 38 ncı madde ile 56 ncı maddenin birinci fıkrasında bildirilen tedbirleri tatbik edebilir, şöyle ki; dezensektizasyon ve, icabında, dezenfeksiyon tedbirleri tren veya kara nakil vasıtasının mülevves addedilen kısımlarına tatbik olunur.

Fasıl - II.

Kolera

Madde — 60.

İşbu Nizamnamenin maksatları için, kolera'nın tefrih devri 5 gün olarak tesbit edilmiştir.

Madde — 61.

1. İşbu Nizamnamede derpiş edilen tedbirlerin tatbikında sağlık makamları, koleraya karşı muteber bir aşî vesikası ibrazını nazarı itibara alırlar.

2. Aşîların icra edildiği ülkelerde kolera aşîları için kabul edilen ayar (standart) bütün sağlık idareleri tarafından muteber tanıılır.

3. Milletlerarası bir seyahat yapan bir şahıs, bir enfekte daireden tefrih devri esnasında gelirse sağlık makamı aşağıdaki tedbirleri tatbik edebilir :

a) Mezkûr şahıs koleraya karşı muteber bir aşî vesikasını hâmil bulunursa enfekte daireden ayrılışı tarihinden itibaren hesabedilmek şartıyla 5 günü tecavüz etmeyecek bir müddet zarfında nezarete tâbi tutulabilir.

b) Mezkûr şahıs bahsi geçen vesikayı hâmil bulunmazsa, yukarda bildirilenin aynı bir müddetle tecrit edilebilir.

Madde — 62.

1. Varışta, içinde bir kolera vakası bulunan, yahut varışa tekaddüm eden 5 gün zarfında içinde böyle bir vaka zuhur etmiş olan bir gemi enfekte addedilir.

2. Seyahati esnasında içinde bir kolera vakası zuhur etmiş ve fakat varışa tekaddüm eden 5 gün zarfında hiçbir yeni vaka vukua gelmemiş bir gemi şüpheli addedilir.

3. Varışta, içinde bir kolera vakası bulunan bir uçak enfekte addedilir. Seyahat esnasında içinde bir kolera vakası zuhur ederek musap şahıs evvelki bir tevakkufta karaya indirilmiş olursa şüpheli addedilir.

4. Enfekte bir daireden gelse yahut içinde enfekte bir daireden gelen bir şahıs bulunsa bile bir gemi veya bir uçak, varışta yapılan tıbbi muayenesinde sağlık makamınca seyahat esnasında içinde kolera bulunmadığına kanaat getirilebilirse, salim addedilir.

Madde — 63.

1. Enfekte bir gemi veya uçağın varışında, sağlık makamı aşağıdaki tedbirleri tatbik edebilir :

a) Karaya çıkış tarihinden itibaren hesabedilmek üzere âzami 5 gün müddetle, muteber kolera aşısı vesikasını hamil yolcular ile mürettebatın nezarete, ve gemi veya uçağı terkeden diğer bütün şahısların tecride tâbi tutulması;

b) 1) Musap şahısların veya şüphelilerin bağajlarının; ve

1) Mülevves addedilen, kullanılmış yatak takımı ve çamaşır gibi bütün diğer eşya ile gemi veya uçağın mülevves addedilen kısımlarının,

Dezenfeksiyonu;

c) Gemi veya uçağın mülevves addedilen ihtiyat sularının dezenfeksiyonu ve tahliyesi, ve su depolarının dezenfeksiyonu.

2. Beşerî mevaddı gaitanın, sintine suları da dâhil olmak üzere suların ve artık maddelerin keza mülevves addedilen bütün diğer maddelerin dezenfeksiyona tâbi tutulmadan dökülmesi, akıtılması veya atılması yasaktır. Sağlık makamı bu mahiyetteki her tahliyenin iyi bir tarzda icrasından mesuldür.

Madde — 64.

1. Şüpheli bir gemi veya uçağın varışında, sağlık makamınca, 63 ncü maddenin 1 nci fıkrasının (b) ve (c) bentleriyle 2 nci fıkrasında yazılı tedbirler tatbik edilebilir.

2. Bundan başka, 61 nci maddenin 3 ncü fıkrasının (b) bendinde yazılı tedbirlere halel gelmeksizin, gemi veya uçağı terkeden yolcular ile mürettebat varış tarihinden itibaren sayılmak şartıyla âzami 5 günlük müddetle nezarete tâbi tutulabilirler.

Madde — 65.

Sağlık makamı tarafından, vakasına göre, 33 nci madde ile 63 ve 64 ncü maddelere tevfikarı emredilen tedbirler tamamen icra edildiği takdirde gemi veya uçak enfekte veya şüpheli addedilmekten kurtulur. Gemi veya uçağa o andan itibaren serbest pratika verilir.

Madde — 66.

Salim bir gemi veya uçağa, varışında, serbest pratika verilir. Bununla beraber enfekte bir daireden gelirse sağlık makamı karaya çıkan yolcu ve mürettebata 61 nci maddede yazılı tedbirleri tatbik edebilir.

Madde — 67.

Bir tren veya bir kara nakil vasıtasının varışında, içinde bir kolera vakası müşahede edilirse, sağlık makamı aşağıdaki tedbirleri tatbik edebilir :

- a) 61 nci maddenin 3 ncü fıkrasının (b) bendinde yazılı tedbirlere hâlel gelmeksizin şüphelilerin varış tarihinden itibaren âzami 5 gün nezareti;
- b) ı) Musap şahsın bagajlarının ve, icabedese, her şüphelinin bagajlarının,
- ıı) Mülevves addedilen, kullanılmış yatak takımı ve çamaşır gibi bütün diğer eşya ile tren veya kara nakil vasıtasının mülevves addedilen kısımlarının, dezenfeksiyonu.

Madde — 68.

1. Enfekte veya şüpheli bir geminin veya uçağın veyahut içinde bir kolera vakası müşahede edilmiş olan bir tren veya kara nakil vasıtasının veyahut da enfekte bir daireden gelen bir gemi, uçak, tren veya kara nakil vasıtasının varışında, sağlık makamı, bütün balık, kabuklu ve sedefli deniz hayvanları, çiğ istihlâk edilecek meyva veya sebze, veya meşrubatın boşaltılmasını menî veya imhasına tevessül edebilir, meğer ki bu gıda maddeleri veya bu meşrubat muhkem surette kaplanmış kablar içinde bulunsun ve sağlık makamı tarafından bunların mülevves addedilmesine mahal olmasın. Bu gıda maddelerinin veya meşrubatın imhasına tevessül edildiği takdirde her türlü televvüsü önliyecek tedbirler alınır.

2. Bu gıda veya meşrubat, bir geminin ambarında yahut bir uçağın yüke tahsis edilmiş kompartımanında nakledilen bir hamulenin bir kısmını teşkil ettiği takdirde, ancak, bunların indirileceği limanın veya hava limanının sağlık makamı imhalarına karar verebilir.

3. Bir uçağın kaptanının, bu gıdaların veya meşrubatın imhasını talebetmiye daima hakkı vardır.

Madde — 69.

1. Hiç kimse rectumdan gaita nümunesi alınmaya (prélèvement rectal'e) mecbur tutulamaz.
2. Ancak milletlerarası bir seyahat yapan ve enfekte bir daireden koleranın tefrih devresi esnasında gelen bir şahıs kolera şüphelendirecek âraz gösteriyorsa, maddei gaita muayenesine mecbur tutulabilir.

Fasıl - III.

Sarıhumma

Madde — 70.

1. Sarıhumma andemi bölgeleriyle sarıhummaya müsait bölgelerin hudutları, teşkilât tarafından ilgili sağlık idarelerinin her biri ile müşavere edilerek tâyin olunur. Âhiren bu hudutlar aynı tarzda değiştirilebilirler. Tâyin edilen bu hudutlar teşkilât tarafından bütün sağlık idarelerine bildirilir.

2. Bir sağlık idaresi Teşkilâta, bir sarıhumma andemi bölgesine dâhil bir dairede Aedes aegypti endeksinin bir yıl müddetle devamlı bir surette % 1 in altında kaldığını bildirdiği vakit, Teşkilât bu idare ile mutabık olduğu takdirde, bütün sağlık idarelerine bu dairenin artık bu sarıhumma andemi bölgesine dâhil olmaktan çıktığını bildirir.

Madde — 71.

İşbu Nizamnamenin maksatları için, sarıhummanın tefrih devri 6 gün olarak tesbit edilmiştir.

Madde — 72.

1. Sarıhumma aşısı Milletlerarası bir seyahat yapan ve sarıhummaya müsait bir bölgeye gitmek üzere enfekte bir bölgeden ayrılan her şahıstan talebedilir.
2. Böyle bir şahıs henüz muteber olmamış bir sarıhumma aşısı vesikasını hâmil bulunursa, hareketine müsaade edilebilir, fakat varışta kendisine 74 ncu madde hükümleri tatbik olunabilir.
3. Muteber bir sarıhumma aşısı vesikasına malik bulunan bir şahıs, enfekte bir daireden gelse dahi şüpheli gibi muamele görmez.

Madde — 73.

1. Enfekte bir daireden kâin her hava limanı personeli ile bu hava limanından faydalanan bir uçağın bütün mürettebatının muteber bir sarıhumma aşısı vesikasına malik olmaları mecburidir.
2. Enfekte bir daireden kâin bir hava limanından kalkarak sarıhummaya müsait bir bölgeye giden uçaklar sağlık makamının kontrolü altında, tehlikeye sebebiyet verilmeksizin kalkışından mümkün olduğu kadar az evvel dezensektize edilirler. İlgili devletler uçuş esnasında uçağın ameliyeye müsait kısımlarına tatbik edilen dezensektizasyonu da kabul edebilirler.
3. Aedes aegypti veya sarıhummanın her hangi bir başka ehli nâkil haşeresi mevcut olan bir daireden kalkıp henüz Aedes aegypti'den masun sarıhummaya müsait bir bölgeye gelen uçaklar da aynı şekilde dezensektize edilirler.

Madde — 74.

Sarıhummaya müsait bir bölge sağlık makamı, milletlerarası bir seyahat yaparak enfekte bir daireden gelen ve muteber bir sarıhumma aşısı vesikasını hâmil bulunmayan bir şahsın bu vesika muteber oluncuya kadar veya şahsın enfeksiyona mâruz kalmış olabileceği son tarihten itibaren âzami 6 gün geçinceye kadar teeridini talebedebilir; bu iki halden en kısa süren esas tutulur.

Madde — 75.

1. Muteber bir sarıhumma aşısı vesikasını hâmil olmıyarak enfekte bir daireden gelen ve milletlerarası bir seyahat esnasında, henüz 34 ncu maddede bildirilen ayrılmayı (ségrégation'u) sağlıyacak vesikalara mâlik olmıyan sarıhummaya müsait bir bölgede kâin bir hava limanından geçmek mecburiyetinde kalan her şahıs, bu vasıtaları mevcut olan bir hava limanında, eğer bahse mevzu hava limanlarının kâin buldukları ülkelerin sağlık idareleri bu hususla bir anlaşma akdetmişlerse, alakonulabilir.

2. İlgili sağlık idareleri bu mahiyette bir anlaşmanın yürürlüğe girdiğini veya nihayet bulunduğunu teşkilâta bildirirler. Teşkilât bu bilgiyi bütün diğer sağlık idarelerine derhal bildirir.

Madde — 76.

1. İçinde bir sarıhumma vakası bulunan yahut seyahat esnasında içinde böyle bir vaka zuhur eden bir gemi, varışta enfekte addedilir. Enfekte bir daireden ayrıldıktan sonra 6 gün geçmeden gelen bir gemi, yahut böyle bir daireden ayrılışını takibeden 30 gün içinde vâsıl olup da sağlık makamı tarafından içinde Aedes aegypti mevcudiyeti müşahede edilen bir gemi varışta, şüpheli sayılır. Bütün diğer gemiler sâlim addolunur.

2. Varışta, içinde bir sarıhumma vakası bulunan bir uçak enfekte sayılır. 73 ncu maddenin 2 nei fıkrasına tevfiakan iera edilen dezensektizasyonu sağlık makamı tatminkâr bulmaz ve uçak içinde canlı sivrisiniklerin mevcudiyetini müşahede ederse mezkûr uçak şüpheli addolunur. Bütün diğer uçaklar salim sayılırlar.

Madde — 77.

1. Enfekte veya şüpheli bir gemi veya uçağın varışında sağlık makamı:

a) Sarıhummaya müsait bir bölgede, muteber bir sarıhumma aşısı vesikasını hâmil olmiyarak gemi veya uçaktan çıkan her yolcu veya mürettebat hakkında 74 ncü maddede bildirilen tedbirleri tatbik edebilir;

b) Gemi veya uçağın teftişini icra ve Aedes aegypti'lerin toptan imhasını ifa edebilir. Sarıhummaya müsait bir bölgede, bundan başka, bu tedbirlerin icrasına kadar, geminin karadan asgari 400 metre uzakta kalmasını talebedebilir.

2. 38 nci maddeye ve işbu maddenin birinci fıkrasına tevfikan sağlık makamınca emredilen tedbirler tamamen ifa edildiği zaman gemi veya uçak enfekte veya şüpheli addedilmekten kurtulur. Gemi veya uçağa bu andan itibaren serbest pratika veilir.

Madde — 78.

Enfekte bir daireden gelen salim bir gemi veya uçağa varışta, 77 nci maddenin birinci fıkrasının b) bendinde bildirilen tedbirler tatbik olunabilir. Gemi veya uçağa bu andan itibaren serbest pratika verilir.

Madde — 79.

73 ncü maddenin 2 nci fıkrasında bildirilen tedbirler tatbik edilmişse Devletler, uçakların sıhhi hava limanlarında karaya inmelerini yasak edemezler. Bununla beraber sarıhummaya müsait bir bölgede Devlet, enfekte bir daireden gelecek uçakların karaya inmelerine mahsus olmak üzere bir veya mütaaddit hava limanı tâyin edebilir.

Madde — 80.

Bir tren veya bir kara nakil vasıtasının sarıhummaya müsait bir bölgeye varışında sağlık makamı aşağıdaki tedbirleri tatbik edebilir:

a) Muteber bir sarıhumma aşısı vesikasını hâmil olmaksızın enfekte bir daireden gelen her şahsın, 74 ncü madde hükümlerine tevfikan tecriti;

b) Enfekte bir daireden geldiği takdirde tren veya kara nakil vasıtasının dezensektizasyonu.

Madde — 81.

Sarıhummaya müsait bir bölgede, 38 nci madde ile işbu fasılda bildirilen tecrit, sivrisineklerden masun mahallerde yapılır.

Fasıl - IV.

Çiçek

Madde — 82.

İşbu Nizamnamenin maksatları için çiçeğin tefrih devri 14 gün olarak tesbit edilmiştir.

Madde — 83.

1. Sağlık İdaresi, milletlerarası bir seyahat yapan her şahıstan bir çiçek aşısı vesikasını hâmil olmasını talebedebilir, meğer ki mezkûr şahıs muafiyetini kâfi derecede teyideden evvelce geçirilmiş bir çiçek hastalığının alâmetlerini arz etsin. Eğer şahıs bu vesikayı hâmil bulun-

mazsa, aşılabilir; aşılılmayı reddederse varışından evvel geçmiş olduğu son ülkeden ayrılış tarihinden itibaren sayılmak şartıyla âzami 14 gün müddetle nezarete tâbi tutulabilir.

2. Milletlerarası bir seyahat yapan her şahıs varışına takaddüm eden 14 gün zarfında enfekte bir dairede bulunmuş ve sağlık makamının fikrinde aşılınmak veya evvelce çiçek hastalılı geçirmek suretiyle kâfi derecede korunmamış ise aşılınmaya veya nezarete veyahut aşılındıktan sonra nezarete tâbi tutulabilir; aşılılmayı reddederse tecrit edilebilir. Nezaret veya tecrit süresi, şahsın enfekte bir daireden ayrıldığı tarihten itibaren 14 günü geçemez. Muteber bir çiçek aşısı vesikası kâfi bir korunmaya delil teşkil eder.

Madde — 84.

1. Varışta, içinde bir çiçek vakası bulunan yahut seyahat esnasında içinde böyle bir vaka zuhur eden bir gemi veya uçak enfekte addedilir.

2. Bütün diğer gemi veya uçaklar, içlerinde şüpheliler bulunsa dahi, salim sayılır, fakat bu şüpheli şahıslar gemi veya uçağı terkedecek olurlarsa, 85 nci maddede bildirilen tedbirlere tâbi tutulabilirler.

Madde — 85.

1. Enfekte bir gemi veya uçağın varışında, sağlık makamı :

a) Gemi veya uçakta çiçeğe karşı kâfi derecede korunmamış olduğuna kanaat getirdiği her şahsa aşılılmayı teklif eder;

b) Gemi veya uçağı terkeden her şahsı, enfeksiyona son mâruz kalınma tarihinden itibaren âzami 14 gün müddetle tecrit veya nezarete tâbi tutabilir fakat sağlık makamı tecrit veya nezaret müddetini tesbit ederken bu şahsın evvelki aşılınmalarını ve mâruz kalmış olduğu enfeksiyon ihtimallerini nazarı itibara alır.

c) 1) Musap şahısların bütün bagajlarının;

ii) Mülevves addedilen, kullanılmış yatak takımı veya çamaşır gibi bütün diğer bagajların yahut eşyanın, ve gemi veya uçağın mülevves addedilen kısımlarının dezenfeksiyonunu icra eder.

2. Bir gemi veya uçak, musap şahıslar karaya indirilip sağlık-makamınca işbu maddenin 1 nci fıkrası mucibince emredilen tedbirler tamamen tatbik edilinceye kadar enfekte addenilmekte devam eder. Bundan sonra gemi veya uçağı serbest pratika verilir.

Madde — 86.

Varışta, her salim gemi veya uçağı, enfekte bir daireden gelse dahi, serbest pratika verilir.

Madde — 87.

Bir trenin yahut bir kara nakil vasıtasının varışında içinde bir çiçek vakası müşahade edilirse, musap şahıs karaya indirilir ve 85 nci maddenin birinci fıkrası hükümleri tatbik olunur, nezaret veya tecrit müddeti tren veya kara nakil vasıtasının varış tarihinden itibaren hesab edilir. Ve tren veya kara nakil vasıtasının mülevves addedilen kısımlarının dezenfeksiyonu yapılır.

Fasil - V.

Tifüs

Madde — 88.

İşbu Nizamnamenin maksatları için tifüsün tefrih devri 14 gün olarak tesbit edilmiştir.

Madde — 89.

Tifüs aşısı, bir şahsın bir ülkeye kabulü için aranılacak bir şart teşkil etmez.

Madde — 90.

1. Enfekte bir daireden ayrılıştta, Milletlerarası bir seyahat yapan ve bu dairenin sağlık makamınca tifüsü nakledebilecek vaziyette görülen şahıslar dezensektize edilirler. Bunların giydikleri elbiseler, bagajları, ve tifüs nakledebilecek diğer bütün eşyaları da dezensektize ve icabında dezenfekte edilirler.

2. Milletlerarası bir seyahat yapan ve enfekte bir daireyi terkettikleri tarihten itibaren 14 gün geçmemiş olan şahıslar varış mahalli sağlık makamı lüzumlu bulursa dezensektize edilebilirler ve dezensektizasyon tarihinden itibaren âzami 14 gün nezarete tâbi tutulabilirler. Bu şahısların giydikleri elbiseler, bagajları ve tifüsü nakledebilecek diğer bütün eşyaları da dezensektize ve icabında dezenfekte edilirler.

Madde — 91.

Her gemi veya uçak, içinde musap bir şahıs bulunsa dahi, salim addolunur, fakat gemi veya uçağa 38 nci madde hükümleri tatbik ve bütün şüpheliler dezensektize edilebilir. Musap şahıs veya şüpheliler tarafından işgal olunan mahaller, giydikleri elbiseler, bagajları ve tifüs nakledebilecek bütün diğer eşyaları dezensektize ve icabında dezenfekte edilebilirler. Bundan sonra gemi veya uçağa serbest pratika verilir.

Madde — 92.

Bir tren veya bir kara nakil vasıtasının varışında, içinde bir tifüs vakası müşahede edilirse 38 ve 91 nci maddelerde bildirilen tedbirler sağlık makamı tarafından tatbik olunabilir.

Fasıl - VI.

Hummayi racia

Madde — 93.

İşbu Nizamnamenin maksatları için, hummayi racianın tefrih devri 8 gün olarak tesbit edilmiştir.

Madde — 94.

Tifüse mütaallik 89, 90, 91 nci maddeler hükümleri hummayi raciaya tatbik olunur. Bununla beraber bir şahıs nezarete tâbi tutulacak olursa nezaret süresi dezensektizasyon tarihinden itibaren sayılmak şartıyla 8 günü tecavüz etmemelidir.

KISIM - VI.

Sağlık vesikaları

Madde — 95.

Bir gemi veya uçaktan, konsolosluktan vizeli veya vizesiz hiçbir sağlık patentesi, bir liman veya hava limanının sağlık durumuna mütaallik, her hangi nam altında olursa olsun, hiçbir vesika talebedilemez.

Madde — 96.

1. Bir ülkenin ilk tevakkuf limanına varmadan evvel, bir geminin kaptanı gemide bulunan bütün şahısların sağlık durumları hakkında malûmat edinir, ve varışta, bir Deniz Sağlık Beyannamesi doldurarak ve mürettefat arasında mevcutsa gemi tabibine de imzalattıktan sonra bu limanın sağlık makamına tevdi eder.

2. Kaptan ve mevcut ise gemi tabibi sağlık makamı tarafından geminin seyahat esnasındaki sağlık şartları hakkında sorulan bütün mütemmim sualleri cevaplandırır.

3. Deniz Sağlık Beyannamesi lâhika 5 te verilen nümuneye uygun olmalıdır.

Madde — 97.

1. Bir hava limanına inişte bir uçağın kaptanı yahut onun salâhiyetli mümessili Uçak Umumi Beyannamesinin, lâhika 6 da tasrih edilen, sıhhi malûmatı ihtiya eden kısmının bir nüshasını doldurup bu hava limanının sağlık makamına tevdi eder.

2. Bir uçağın kaptanı yahut onun salâhiyetli mümessili, uçağın seyahat esnasındaki sağlık şartları hakkında sağlık makamı tarafından sorulan bütün mütemmim sualleri cevaplandırmaya mecburdur.

Madde — 98.

1. 1, 2, 3 ve 4 sayılı lâhikalara mevzu olan vesikalar Fransızca ve İngilizce tabedilmelidir. Bunlar fazla olarak vesikanın verildiği ülkenin resmî lisanlarından biri ile hazırlanmış bir metni de ihtiva edebilirler.

2. Bu maddenin 1 nci fıkrasında bahsi geçen vesikalar Fransızca İngilizce doldurulacaklardır.

Madde — 99.

Ciheti askeriyeden faal hizmette bulunan personellerine verilen aşı vesikaları :

a) Nümunedekilere muadil tıbbi bilgileri ve

b) Aşının mahiyet ve tarihini tasrih ve bu madde mucibince tanzim edildiğini bildiren Fransızca veya İngilizce bir beyanı ihtiva ettikleri takdirde 2, 3 ve 4 nci lâhikalara dercedilen milletlerarası vesikalar yerine kabul edilirler.

Madde — 100.

İşbu Nizamnamede bildirilenlerden gayri hiçbir sağlık vesikası milletlerarası trafikte talebedilemez.

KISIM - VII.

Sağlık rüsumu

Madde — 101.

1. Sağlık makamı :

a) İşbu Nizamnamede derpiş edilen her tıbbi muayene ile muayene edilen şahsın sağlık durumunu öğrenmek için icabedebilecek bakteriyolojik veya diğer bütün mütemmim muayeneler için;

b) Varışta tatbik edilen her aşı ile buna mütaallik vesikalar için, hiçbir resim tahsil etmez.

2. Bu maddenin 1 nci fıkrasında yazılı olanlardan gayri işbu Nizamnamede derpiş edilen diğer tedbirlerin tatbiki rüsum tahsilini gerektiriyorsa, her ülkede bu hususta sadece bir tek tarife tatbik edilmelidir. Talebedilen rüsum :

a) Bu tarife uygun olmalıdır;

b) Mutedil olmalı ve hiçbir ahvalde ifa edilen hizmetin hakiki kıymetini tecavüz etmemelidir;

c) Şahıslar mevzu bahis olduğu vakit, tâbiyet, mesken veya ikamet mahalli farkı gözetmeksizin veya gemiler, uçaklar, demiryolu yükve yolcu vagonları veya kara nakil vasıtaları mevzu bahis olduğu vakit tâbiyet, bayrak, tescil veya sahiplik farkı gözetilmeksizin tahsil olunmalıdır. Bilhassa vatandaşlar ile ecnebler ve millî ve ecnebi gemiler, uçaklar, demiryolu yük ve yolcu vagonları veya kara nakil vasıtaları arasında hiçbir tefrik yapılmaz.

3. Bu tarife ve onun üzerinde bilâhara yapılabilecek her değişiklik yürürlüğe girmeden asgari 10 gün evvel neşredilir ve derhal teşkilâta bildirilir.

KISIM - VIII.

Çeşitli hükümler

Madde — 102.

İşbu Nizamname ve ayrıca A ve B lâhikaları hac için tatbik edilir.

Madde — 103.

1. Göçmenler veya mevsim işçileri ile bunları nakleden gemi, uçak, tren ve kara nakil vasıtaları, ilgili devletlerden her birinin kanun ve nizamlarına ve aralarında münakit anlaşmalara uygun munzam sağlık tedbirlerine tâbi tutulabilirler.

2. Devletlerden her biri göçmenler ile mevsim işçilerine tatbik edilecek kanun ve nizamname hükümleriyle anlaşmaları Teşkilâta bildirir.

Madde — 104.

Sihhi, coğrafi, içtimai veya iktisadi şartları bakımından müşterek menfaatleri bulunan iki veya daha fazla Devlet, işbu Nizamnamede bildirilen sağlık tedbirlerinin tatbikını daha müessir ve daha az izaç edici bir hale sokmak için ve bilhassa aşağıdaki hususlarda, aralarında hususi anlaşmalar akdedebilirler :

- Komşu ülkeler arasında doğrudan doğruya ve süratle epidemiyolojik haberler teatisi;
  - Göller ve dahilî su yolları üzerindeki milletlerarası kabotaja ve milletlerarası trafiğe tatbik edilecek sağlık tedbirleri;
  - Hemhudut ülkelerin sınırlarında tatbik edilecek sağlık tedbirleri;
  - İşbu nizamnamede bildirilen her sağlık tedbirinin tatbikı için iki veya daha fazla ülkelerin tek bir ülke olarak ittifadı;
  - Musap şahısların nakli için hususi şekilde tanzim edilmiş nakil vasıtaları kullanılması;
2. Bu maddenin 1 nei fıkrasında bahsi geçen anlaşmalar işbu Nizamnamedekilere muhalif hükümleri ihtiva etmemelidir.
3. Devletler işbu madde hükümlerine göre akdedilebilecekleri bütün anlaşmaları teşkilâta tebliğ ederler. Teşkilât bu anlaşmaların akdini derhal bütün sağlık idarelerine bildirir.

KISIM — IX.

Nihai hükümler

Madde — 105.

1. 107 nei madde hükümleriyle aşağıda belirtilen istisnalar mahfuz kalmak şartıyla işbu Ni-

zamname, yürürlüğe girdiği andan itibaren, buna tabi devletler arasında ve bu devletler ile teşkilât arasında, aşağıda zikredilen Milletlerarası Sağlık sözleşmelerinin ve aynı mahiyetteki anlaşmaların hükümleri yerine kaim olacaktır :

- a) 3 Aralık 1903 te Paris'te imza edilen : Milletlerarası Sağlık Sözleşmesi;
  - b) 14 Ekim 1905 te Washington'da imza edilen : Pan Amerikan Sağlık Sözleşmesi;
  - c) 17 Ocak 1912 de Paris'te imza edilen : Milletlerarası Sağlık Sözleşmesi;
  - d) 21 Haziran 1926 da Paris'te imza edilen : Milletlerarası Sağlık Sözleşmesi;
  - e) 12 Nisan 1933 te Lahey'de imza edilen : Hava Ulaştırmaları Milletlerarası Sağlık Sözleşmesi;
  - f) 22 Aralık 1934 te Paris'te imza edilen : Sağlık Patentlerinin İlgasına Dair Milletlerarası Anlaşma;
  - g) 22 Aralık 1934 te Paris'te imza edilen : Sağlık Patentelerindeki Konsolosluk Vizelerinin Kaldırılmasına dair Milletlerarası Anlaşma;
  - h) 31 Ekim 1938 de Paris'te imza edilen : 21 Haziran 1926 tarihli Milletlerarası Sağlık Sözleşmesini tadil eden Sözleşme;
  - i) 15 Aralık 1944 e kadar Washington'da imzaya açık bulundurulan, 21 Haziran 1926 tarihli Sözleşmeyi tadil eden 1944 Milletlerarası Sağlık Sözleşmesi;
  - j) 15 Aralık 1944 e kadar Washington'da imzaya açık bulundurulan 12 Nisan 1933 tarihli Sözleşmeyi tadil eden 1944 Hava Ulaştırmaları Milletlerarası Sağlık Sözleşmesi (XVII nci maddesinin 2 nci fıkrası müstesna);
  - k) Washington'da imza edilen 1944 Milletlerarası Sağlık Sözleşmesini temdit eden 23 Nisan 1946 tarihli Protokol;
  - l) Washington'da imza edilen, 1944 Hava Ulaştırmaları Milletlerarası Sağlık Sözleşmesini temdit eden 23 Nisan 1946 tarihli Protokol;
2. Havana'da 14 Kasım 1924 te imza edilen Pan Amerikan Sağlık Kodu, işbu maddenin 1 nci fıkrasının uygun hükümlerinin tatbik olduğu. 2, 9, 10, 11, 16 ilâ 53, 61 ve 62 nci maddeleri müstesna olmak üzere yürürlükte kalır.

Madde — 106.

11. Teşkilât Nizamnamei Esasiyesinin 22 nci maddesi mucibince, bütün ademikabulleri veya ihtirazi kayıtları beyan etmek için derpiş edilen mühlet, işbu Nizamnamenin Dünya Sağlık Asamblesince kabulünün Umum Müdür tarafından tebliği tarihinden hesabedilmek üzere 9 aydır.

2. Bir devlet, milletlerarası münasebetlerinin idaresinden mesul bulunduğu denizasıri yahut uzak ülkeler mevzu bahis olunca, Umum Müdüre yapacağı bir tebliğ ile bu müddeti 18 aya çıkarabilir.

3. İşbu maddenin 1 nci veya 2 nci fıkrasında bildirilen müddetlerin inkızasından sonra Umum Müdürlüğe vâkı olacak bütün ademikabuller veya ihtirazi kayıtlar hükümsüzdür.

Madde — 107.

1. Bir devlet işbu Nizamnameye karşı bir ihtirazi kayıt serdettiği vakit, bu kayıt ancak Dünya Sağlık Asamblesince kabul edildiği takdirde muteber sayılır, ve bu Nizamname mezkûr devlet hakkında ancak, bu ihtirazi kayıt Asamblece kabul edildiği vakit yahut Asamble bu kayda, Nizamnamenin ruhunu ve gayesini esash surette ihlâl ettiğinden dolayı itiraz ederse, mezkûr kayıt geri alındığı vakit yürürlüğe girer.

2. İşbu Nizamnamenin kısmen ademikabulü bir ihtirazi kayda muadildir.

3. Dünya Sağlık Asamblesi bir ihtirazi kaydın kabulü için, bu kaydı serdeden devlete, 105 nci maddede bildirilen Sözleşme veya Anlaşmalar gereğince mezkûr devlet tarafından evvelce kabul edilmiş bulunan ve ihtirazi kaydın mevzuu ile alâkalı bir veya mütaaddit mecburiyetleri deruhdeye devam vecibesini şart koşabilir.

4. Bir devlet, Dünya Sağlık Asamblesince, 105 nci maddede bildirilen Sözleşme ve Anlaşmalar gereğince adı geçen devletin kabul etmiş olduğu bir veya mütaaddit mecburiyetlerin esasına aykırı olmıyarak mütalâa olunan bir ihtirazi kayıt serdederse, Asamble bu kaydı, kabul şartı olarak bu maddenin 3 ncü fıkrasında bildirilen tarzda mecburiyet altına girmesini devletten istemeden, kabul edebilir.

5. Dünya Sağlık Asamblesi bir ihtirazi kayda muhalefet eder ve bu kayıt geri alınmazsa bu Nizamname bu ihtirazi kaydı serdeden Devlet hakkında yürürlüğe girmez. Bu Devletin evvelce taraftar olduğu 105 nci maddede bildirilen sözleşme ve anlaşmalar o vakitten itibaren, kendisi hakkında yürürlükte kalırlar.

Madde — 108.

Bir ademikabul veya her hangi bir ihtirazi kaydın tamamı veya bir kısmı, her an için, Umum Müdürlüğe yapılacak tebliğat ile geri alınabilir.

Madde — 109.

1. İşbu Nizamname 1 Ekim 1952 de yürürlüğe girer.
2. 1 Ekim 1952 den sonra Teşkilâta aza olan ve işbu Nizamnameye henüz taraftar bulunmayan her Devlet, Nizamnameyi kabul etmediğini veya bu mevzuda ihtirazi kayıt dermeyer ettiğini Âza olduğu tarihten itibaren 3 aylık bir mihlet zarfında Teşkilâta tebliğ edebilir. 107 nci madde hükümleri mahfuz kalmak şartıyla ve ademikabul halî müsttesna, işbu Nizamname yukarıda bildirilen mihletin inkızasında bu Devlet hakkında yürürlüğe girer.

Madde — 110.

1. Teşkilâta Âza olmıyan ve fakat 105 nci maddede zikredilen her hangi sözleşme veya anlaşmaya taraftar bulunan yahut kendilerine Umum Müdürlük tarafından işbu Nizamnamenin Dünya Sağlık Asamblesince kabul edildiği tebliğ edilen Devletler, kabul ettiklerini Umum Müdüre tebliğ etmek suretiyle işbu Nizamnameye taraftar olabilirler. 107 nci madde hükümleri mahfuz kalmak şartıyla bu kabul keyfiyeti işbu Nizamnamenin yürürlüğe girdiği tarihte yahut bu kabul keyfiyeti bu tarihten sonra tebliğ olunursa bahse mevzu tebliğin Umum Müdür tarafından alındığı günden 3 ay sonra mevkii fiile girer.

2. İşbu Nizamnamenin tatbiki gayesiyle, Teşkilât Nizamnamei Esasiyesinin 23, 33, 62, 63 ve 64 ncü maddeleri Teşkilâta Âza olmaksızın mezkûr Nizamnameye taraftar olan Devletlere tatbik olunurlar.

3. Teşkilâta âza olmıyan ve fakat işbu Nizamnameye taraftar olmuş bulunan devletler, her zaman için Umum Müdüre yapacakları bir tebliğ ile mezkûr nizamnameye iştirakten vazgeçebilirler. Bu vazgeçme mezkûr tebliğin alınmasından 6 ay sonra mevkii fiile girer. Vazgeçen devlet bu andan itibaren 105 nci maddede bildirilen ve evvelce taraftarı olduğu her hangi sözleşme veya anlaşma hükümlerini yeniden tatbik eder.

Madde — 111.

Teşkilâtın Umum Müdürü bütün âzalara ve ortak âzalara ve 105 nci maddede bildirilen her hangi bir sözleşme veya anlaşmanın diğer taraftarlarına, işbu Nizamnamenin Dünya Sağlık Asamblesince kabulünü tebliğ eder. Umum Müdür aynı şekilde bu devletlere ve bu Nizamnameye taraftar olan diğer devletlere, işbu Nizamnameyi tadil veya itmam eden her ilâve Nizamnameyi, keza

106, 108, 109 ve 110 ncu maddelerin tatbiki gereğince aldığı her tebligatı ve Dünya Sağlık Asamblesince 107 nci maddenin tatbiki gereğince alınacak her kararı tebliğ eder.

Madde — 112.

1. İşbu Nizamnamenin yahut her ilâve Nizamnamenin tefsir veya tatbikına mütaallik her hangi bir mesele veya ihtilâf her ilgili devlet tarafından, Umum Müdüre havale olunabilir. Umum Müdür meseleyi veya ihtilâfı hal etmeye gayret eder. Hal edilmediği takdirde Umum Müdür şahsi teşebbüsü veya her ilgili devletin talebi üzerine meseleyi veya ihtilâfı teşkilâtın salâhiyetli komitesinin veya diğer uzvunun tetkikına tevdi eder.

2. Her ilgili devlet, bu komite yahut diğer uzuv nezdinde temsil olunmak hakkına sahiptir.

3. Bu usul ile hal edilmeyen her ihtilâf, istida yolu ile her ilgili devlet tarafından, karar için, Milletlerarası Adalet Divanına tevdi olunabilir.

Madde — 113.

1. İşbu Nizamnamenin Fransızca ve İngilizce metinleri mütesaviyen muteberdir.

2. İşbu Nizamnamenin asıl nüshaları teşkilâtın evrak mahzeninde hıfzedilecektir. Mutabakatı musaddak nüshaları umum müdür tarafından bütün âzalara ve ortak âzalara keza 105 nci maddede bildirilen sözleşmelerden ve anlaşmalardan her hangi birinin diğer taraftarlarına gönderilecektir. İşbu Nizamnamenin yürürlüğe girmesi anında, mutabakatı tasdik edilmiş nüshalar umum müdür tarafından, Birleşmiş Milletler Şartının 102 nci maddesi mucibince tescil edilmek için Birleşmiş Milletler Umumi Kâtibine sunulacaktır.

KISIM - X.

Muvakkat hükümler

Madde — 114.

1. Yürürlükte bulunan sözleşmelerin veya anlaşmaların bütün muhalif hükümlerine rağmen 2, 3 ve 4 sayılı lâhikalarda bildirilen kaidelere ve verilen nümunelere uygun bulunan aşı vesikaları, yürürlükte olan sözleşmeler veya anlaşmalarda bildirilen ve bunlara tekabül eden vesikalara müsavi bir kıymeti haiz addedilirler.

2. 109 ncu maddenin 1 nci fıkrası hükmüne rağmen işbu maddenin hükümleri 1 Aralık 1951 de yürürlüğe girer.

3. Bu maddenin tatbiki, işbu Nizamnamenin Dünya Sağlık Asamblesince kabulünün umum müdür tarafından tebliği tarihinden itibaren 3 aylık mühlet içinde bu madde ile 2, 3 ve 4 sayılı lâhikalardaki kaide ve nümuneleri kayıtsız olarak kabule âmade bulunduğunu beyan eden Devlete munhasırdır.

4. Yukardaki 3 ncü fıkrada yazılı mühlet içerisinde her Devlet, bu maddenin tatbikında 2, 3 ve 4 ncü lâhikalardan her hangi birini hariç tutabilir.

Madde — 115.

1. İşbu Nizamnamenin yürürlüğe girmesinden evvel, 15 Aralık 1944 Sözleşmesiyle tadil edilmiş olan 21 Haziran 1926 Sözleşmesine yahut 15 Aralık 1944 Sözleşmesi ile tadil edilmiş olan 12 Nisan 1933 Sözleşmesine tevfikana ita edilmiş her aşı vesikası, evvelce kendisine tanınmış olan muteberlik

müddetince muteber olmakta devam eder. Bundan başka bu şekilde ita edilmiş bir sarıhumma aşısı vesikasının muteberliği, bu vesikanın artık muteber olmayacağı tarihten itibaren iki yıl daha temdit edilmiştir.

2. İşbu Nizamnamenin yürürlüğe girmesinden evvel, 21 Haziran 1926 tarihli Sözleşmenin 28 nci maddesine tevfikan ita edilmiş olan her deratizasyon veya deratizasyondan istisna vesikası, evvelce kendisine tanınmış olan muteberlik müddetince muteber olmakta devam eder.

Tasdikan hilmakal işbu Nizamname Cenevre'de 25 Mayıs 1951 de imzalanmıştır.

Dördüncü Dünya Sağlık Asamblesi

Reisi

Leonard A. Scheele

Dünya Sağlık Teşkilatı Umum

Müdürü

Brock Chisholm

Lâhika : 1

DERATİZASYON VESİKASI (a)

DERATİZASYONDAN İSTİSNA VESİKASI (a)

Milletlerarası Sağlık Nizamnamesinin 52 nci maddesi gereğince ita edilmiştir.

(Bu vesika liman makamları tarafından alkonulamaz)

..... LİMANI

Tarih .....

İŞBU VESİKA, bu limanda ve yukardaki tarihte,

..... tonluk { açık deniz gemileri için net tonaj } (a) (f) ..... adlı geminin
{ dâhilî seyrüsefer gemileri için ..... tonaj }

teftiş ve { deratize edildiğini } (a) tasdik eder.
{ deratizasyondan istisna edildiğini }

{ teftiş } (a) esnasında ambarlar ..... ton ..... hamulesi ile yüklü idi.
{ deratizasyon }

(S. Sayısı : 197)

MAHALLER (b)	Fare izleri	Fare yuvaları		DERATİZASYON				
		Bulunan (d)	Tahribedilen	Tütsüleme (fumigation) suretiyle			Yakalama veya zehirlenme suretiyle	
				Mahal hacmi (metre mikâp)	Kullanılan miktar (e)	Bulunan ölü fare	Kurulan kapan veya konulan zehir	Zakalanan veya öldürülen fare
Ambar 1.								
A — 2.								
— 3.								
— 4.								
— 5.								
— 6.								
— 7.								
Antrepon								
Kömürlük								
Kazan dairesi - şaft								
Ön portuç ve ambar								
Arka portuç ve ambar								
Tahlisiye sandalları								

Harita ve telsiz odaları								
Mutfak								
Erzak ambarları								
Kamaralar (mürettebat)								
Kamaralar (zâbitan)								
Kamaralar (yolcular)								
Kamaralar (üçüncü mevki veya güverte yolcuları)								
Yekûn								

- (a) Lüzumsuz ibareleri çiziniz.
- (b) Zikredilen mahallerden her hangi biri gemide mevcut değilse, keyfiyet kaydedilmelidir.
- (c) Yeni veya eski, fare pıslığı, kemirme veya ayak izleri.
- (d) Yok, az, orta veya çok.
- (e) Kükürt veya siyanür miktarı yahut asit siyanidrik nispeti bildirilecektir.
- (f) Tonajın, mai mahreç veya her hangi başka bir usulle mi tâyin edildiği tasrih edilecektir.

MÜLÂHAZAT : İstisna edilme halinde, gemideki fare adedinin ihmal edilebilir hadde tutulması için alınan tedbirler bildirilecektir.

Teftiş edenin, mühür, isim, unvan ve imzası

Lâhika : 2

Kolera aşısı veya mükerrer kolera aşısı milletlerarası vesikası

Aşılananın adı soyadı . . . . . doğum tarihi . . . . . cinsiyeti . . . . . imzası . . . . .

İşbu vesika, yukarda ismi yazılı şahsın aşağıdaki tarihte koleraya karşı aşılandığını veya mükerrer aşılandığını tasdik eder.

Tarih	Aşığı yapanın imzası ve memuriyet ünvanı	Tevsik mührü	
1		1	2
2			
3		3	4
4			
5		5	6
6			
7		7	8
8			

İşbu vesika, ilk aşı zerkinden altı gün sonra başlamak üzere, veya mükerrer aşı tatbik edilmişse bunun tatbik edildiği günden itibaren, altı ay müddetle muteberdir.

Bir hacı mevzuubahis olunca, yukardaki hükümlere bakılmaksızın, işbu vesikada, yedi gün fâsıla ile iki zerk yapıldığı meşruhatı bulunmalıdır. Bu takdirde vesika, ikinci zerkin yapıldığı günden itibaren muteber olmaya başlar.

Tevsik mührü, aşı tatbik edilen ülkenin sağlık idaresi tarafından tâyin edilen nümuneye uygun olmalıdır.

İşbuvesika üzerinde her hangi bir tashih veya silinti veyahut her hangi bir kısmının doldurulmadan bırakılması kendisini gayrimuteber kılabilir.

Lâhika : 3

Sarihumma aşısı veya mükerrer sarihumma aşısı milletlerarası vesikası

Aşılananın adı ve soyadı . . . . . doğum tarihi . . . . . cinsiyeti . . . . . imzası . . . . .

İşbu vesika, yukarda ismi yazılı şahsın aşağıdaki tarihte sarihummaya karşı aşılandığını veya mükerrer aşılandığını tasdik eder.

Tarihi	Aşığı yapanın imzası ve memuriyet ünvanı	Tatbik edilen aşının menşei ve tertip No. su	Aşı merkezinin resmî mührü	
1			1	2
2				
3			3	4
4				

İşbu vesika ancak, kullanılan aşı Dünya Sağlık Teşkilâtı tarafından kabul edilmiş ve aşı merkezi, kâin bulunduğu ülkenin sağlık idaresi tarafından salâhiyetli kılınmış ise muteber sayılır.

İşbu vesika, aşı tarihinden on gün sonra başlamak üzere, veya mükerrer aşı tatbik edilmişse bunun tatbik edildiği günden itibaren, altı sene müddetle muteberdir.

İşbu vesika üzerinde her hangi bir tashih veya silinti veyahut her hangi bir kısmının doldurulmadan bırakılması kendisini gayrimuteber kılabilir.

Lâhika : 4

Çiçek aşısı veya mükerrer çiçek aşısı millîterarası vesikası

Aşılanaın adı ve soyadı . . . . doğum tarihi . . . . cinsiyeti . . . . imzası . . . .

İşbu vesika, yukarda ismi yazılı şahsın aşağıdaki tarihte çiçeğe karşı aşılandığını veya mükerrer aşılandığını tasdik eder.

Tarih	Aşısı yapanın imzası ve memuriyet ünvanı	Tevsik mührü	İlk aşı vya mükerrer aşı olduğu kaydedilecek ilk aşı ise tutup tutmadığı tasrih edilecek
1		1	2
2			
3		3	4
4			

İşbu vesika, muvaffakiyetle icra edilen (tutan) ilk aşidan sekiz gün sonra başlamak üzere, veya mükerrer aşı tatbik edilmişse bunun tatbik edildiği günden itibaren, üç sene müddtle muteberdir.

Tevsik mührü, aşı tatbik edilen ülkenin sağlık idaresi tarafından tâyin edilen nümuneye uygun olmalıdır.

İşbu vesika üzerinde her hangi bir tashih veya silinti veyahut her hangi bir kısmının doldurulmadan bırakılması kendisini gayri muteber kılabilir.

Lâhika : 5

Deniz sağlık beyannamesi

(Ülke dışı limanlardan gelen gemi kaptanları tarafından ibraz edilecektir)

Limanın adı	.....	Tarihi	.....
Geminin adı	.....	Geldiği yer	..... Gittiği yer
Tâbiyeti	.....	Kaptanın adı	.....
Net tonu	.....		
Deratâzasyon yahut		} Vesikası	Tarihi
Deratâzasyondan istisna			
Yolcu sayısı	} Kamara	Mürettebat sayısı	.....
Yolculuk başlangıcından itibaren uğranılan limanların listesi ve her birinden kalkış tarihleri			
.....			
.....			

Sağlık soruları

Cevap şekli
Evet veya Hayır

1. Seyahat esnasında (*) gemide, veba, kolera, sarıhumma, çiçek, tifüs veya hummayı racia vakası veya şüphesi oldu mu? Ekli cetvelde tafsilât veriniz.

2. Seyahat esnasında (*) gemide, fare ve sıçanlar arasında veba vakaları veya şüphesi oldu mu? Yahut bunlar arasında anormal mortalite oldu mu?

3. Seyahat esnasında (*) gemide, kazadan başka suretle ölüm kaydedildi mi? Ekli cetvelde tafsilât veriniz.

4. Gemide, sâri mahiyette olduğundan şüphe ettiğiniz hastalık vakası var mı, veya seyahat esnasında (*) oldu mu? Ekli cetvelde tafsilât veriniz.

5. Gemide, şimdi hasta var mı? Ekli cetvelde tafsilât veriniz.

HÂŞİYE : Gemide tabip bulunmadığı takdirde kaptan şu belirtileri sâri bir hastalığın mevcudiyetinden şüphe ettirecek mahiyette telâkki etmelidir : Halsizlik ile birlikte, veya birkaç süren, veyahut bezelerin şişmesiyle müterafik humma; ateşli veya ateşsiz her türlü deri taharrüşleri veya hâd döküntüleri; belirli takatsızlık ârazı ile müterafik ağır ishal; ateşle birlikte sarılık.

6. Gemide, bir hastalığın sirayet veya yayılmasını kolaylaştıracak başka şartların mevcudiyetini biliyor musunuz?

İşbu Beyanname ve ekli cetveldeki malûmat ve cevapların, bildiğime ve inandığıma göre doğru ve hakikate uygun olduklarını beyan ederim.

İmza .....

Kaptan

İkinci imza .....

Gemi tabibi

Tarih .....

Beyannameye ek cetvel

Gemide vukubulan her hastalık vakasının veya ölüm hâdisesinin tafsilâtı:

Yolculuk		Hastalığın başlangıcı		Hastalığın mahiyeti		Hastalığın âkibi		Yapılan muamele		
Adı ve Soyadı	gemideki vazifesi	Yaşı	Cinsi	Tâbiyeti	İrkâp limanı	İrkâp tarihi	ğın ma-hiyeti	ğın başlangıç tarihi	Hastalığın âkibi (**)	lan muamele (***)

(*) Seyahat başlangıcından beri dört haftadan fazla zaman geçmişse son dört hafta hakkında malûmat vermek kâfidir.

(**) Hastanın, iyileştiği veya hastalığının el'an devam ettiği veyahut öldüğü bildirilecek.

(***) Hastanın, el'an gemide bulunduğu veya indirildiği (limanın ismi tasrih edilecek) veyahut cesedinin denize atıldığı bildirilecek.

Lâhika : 6.

Uçak umumi beyannamesinin sağlık kısmı

Bu kısım aşağıdaki malûmatı ihtiva etmelidir :

- a) Uçuş esnasında, uçakta zuhur edip sâri mahiyette olduğundan şüphe edilen hastalık;
- b) Uçakta, bir hastalığın intişarına sebebiyet verebilecek her hangi bir durum;
- c) Uçuş esnasında icra edilen her dezensektizasyona veya sair sıhhi amelîyelere dair tafsilât, (mahal, tarih, saat, metot). Uçuş esnasında dezensektizasyon yapılmamış ise, en son tatbik edilen dezensektizasyon hakkında bilgi verilecektir.

Lahika : A

Hac mevsiminde Hicaz'a giden veya dönen hacıların hareketinin sağlık kontrolü

KISIM - I.

Bütün hacılara tatbik edilecek tedbirler

Madde — A 1.

1. İrkâp limanının veya hava limanının sağlık makamı, yahut karayolu ile nakli halinde ayrılış mahallinin sağlık makamı, menşe dairesi ve bu dairenin sağlık durumu ne olursa olsun her hacının ayrılışından evvel muteber kolera ve çiçek aşısı vesikalarını hâmil bulunmasını sağlar; eğer hacı mütekaddim 6 gün zarfında sarıhumma ile enfekte bir daireyi veya bir sarıhumma andemi bölgesini terketmişse, ayrıca muteber bir sarıhumma aşısı vesikasını da hâmil olmalıdır.

2. Hicaz'a varışında bu maddenin 1 nci fıkrasında talebedilen vesikaları hâmil olmıyan her hacı vesikasını hâmil olmadığı hastalığa karşı aşılabilir ve buna mütaallik aşı vesikasını alır. Eğer hacı aşılandıktan imtina ederse sağlık makamı onu tefrih müddeti geçinceye kadar veya bu müddetin inkızasından evvel vatanına iade imkânı bulununcaya kadar tecride tâbi tutabilir. Sarıhummaya karşı aşılammış olan bir hacı, işbu fıkranın hükümleri hilâfına, tefrih devri sonuna kadar tesbit edilmelidir.

KISIM - II.

Hacı gemileri

Fasıl - I.

Süveyş Kanalından geçen hacı gemileri

Madde — A 2.

Hacı gemileri Süveyş Kanalına karantina altında geçerler.

Fasıl - II.

Hicaz'a giden hacı gemileri

Madde — A 3.

1. Bir hacı gemisinin Port - Said'e varışında, madde A 1 in 1 nci fıkrasında talebedilen vesikaları hâmil olmıyan her hacı, vesikasını hâmil bulunmadığı hastalığa karşı aşılabilir ve buna mütaallik aşı vesikasını alır.

2. Bir hacı gemisinin Port - Said'de yapılan tıbbi muayenesinde garantınaya tâbi her hangi bir hastalık müşahede edilmezse, bu maddenin 1 nci fıkrasının hükümlerini yerine getirir getirmez geminin doğruca Hicaz'a gitmesine müsaade verilir.

Madde — A 4.

Süveyş Kanalından gayrı bir yoldan Hicaz'a giden her hacı gemisi Cidde sağlık makamı tarafından gösterilen karantina istasyonuna doğru gider ve ancak serbest pratika verildikten sonra hacılarını ve bağajlarını karaya çıkartabilir.

Fasıl - III.

Hicaz'dan dönen hacı gemileri

Madde — A 5.

Hicaz'dan dönüşte, Mısır'da karaya çıkmak isteyen hacılar ancak Tur Sağlık İstasyonunda veya Mısır sağlık idaresince irae edilecek diğer istasyonlardan birinde tevakkuf eden bir hacı gemisi ile seyahata mecburdur.

Madde — A 6.

Hac gününden iki ay evvel başlayarak bu tarihten iki ay sonra nihayet bulan bir devre zarfında Hicaz'da bir veba, kolera, sarıhumma yahut çiçek mihrakı veyahut bir tifüs veya hummayı racia epidemisi müşahede edilir edilmez, Suudî Arabistan Sağlık İdaresi bu keyfiyeti derhal ülkesinde bulunan siyasi heyetlere ihbar eder.

Madde — A 7.

1. Madde A 6 da bildirilen devre zarfında, Hicaz'da bir veba, kolera, sarıhumma veya çiçek mihrakı, yahut bir tifüs veya hummayı racia epidemisi zuhur etmezse şimale doğru dönen hacı gemileri Hicaz'dan doğruca Süveyş'e gidebilirler, burada hacılar tıbbi muayeneden geçerler.

2. Seyahat esnasında içinde karantinaya tâbi bir hastalık vakası çıkmamışsa ve Hicaz'dan ayrılış tarihinden itibaren 5 gün geçmişse Süveyş Sağlık Makamı hacı gemisinin Süveyş Kanalından, gece dahi, geçmesine müsaade eder. Tur tarikiyle Hicaz'dan gelen ilk iki hacı gemisi veya ikinci geminin varışından evvel orada karaya inen hacı nakleden uçaklar, Tur Sağlık İstasyonunda enfeksiyondan âri bulunurlarsa, sağlık makamı hacı gemilerinin Hicaz'dan ayrılışları tarihinden sonra 5 günden az geçmişse de olsa Süveyş Kanalından geçmelerine izin verebilir.

3. Seyahat esnasında içinde bir veba, kolera, sarıhumma veya çiçek vakası zuhur ederse hacı gemisi doğruca Tur Sağlık İstasyonuna gider.

4. Seyahat esnasında içinde bir tifüs veya hummayı racia vakası zuhur ederse hacılar Süveyş'e çıkartılırlar, hacı gemisi karantina altına almır ve gereken dezensektizasyon ve dezenfeksiyon tedbirleri alınmadıkça geminin yoluna devamına müsaade edilmez.

Madde — A 8.

Madde A 6 da bildirilen devre zarfında Hicaz'da bir veba, kolera, sarıhumma ve çiçek mihrakı veyahut bir tifüs veya hummayı racia epidemisi zuhur ederse Süveyş Kanalına geçmeye mecbur bilûmum hacı gemileri doğru Tur Sağlık İstasyonuna giderler.

Madde — A 9.

1. Madde A 7 nin 3 ncü fıkrasının veya madde A 8 in şümulüne giren bir hacı gemisinin

Tur'a varışında, adı geçen istasyonun sağlık makamı gemiye aşağıdaki sağlık tedbirlerini tatbik eder :

a) İçinde bir veba, kolera, sarıhumma yahut iek vakası varsa, hacılar karaya çıkarılır ve şüpheliler işbu Nizamnamede derpiş edilen tedbirlerden sağlık makamınca uygun görülenlere tâbi tutulurlar. Hacılar, son vakanın zuhur tarihinden itibaren kolerada âzami 5 gün, veba veya sarıhummada âzami 6 gün ve çiçekte âzami 14 gün müddetle tecrit edilirler;

b) Gemide bir tifüs veya bir hummayı racia vakası varsa, şüpheliler karaya çıkarılarak kendileri ve bagajları dezenfekte veya dezensektize edilirler;

c) İcabında hacı gemisine münasip deratizasyon, dezensektizasyon yahut dezenfeksiyon ameliyeleri tatbik edilir.

2. Bu maddede derpiş edilen tedbirler tatbik olunduktan sonra, musap şahıslardan gayrı hacıların tekrar gemiye binmelerine müsaade olunur ve geminin seyahatine devama izin verilir.

Madde — A 10.

Hicaz'dan dönen ve Kızıldenizin Afrika sahilindeki bir ülkeye doğru giden hacı gemileri doğruca bu ülkenin sağlık makamı tarafından tâyin edilen sağlık istasyonuna giderler.

KISIM - III.

Hava yolu ile nakliyat

Madde — A 11.

1. Hicaz'dan dönüşte hacı taşıyan ve Mısır'da karaya hacı indirmek istiyen her uçak evvele-
mirde Tur'dan veya Mısır Sağlık İdaresi tarafından irae edilen diğer bir sağlık istasyonundan geçmeye mecburdur.

2. Diğer uçaklara Hicaz dönüşü işbu Nizamnamede derpiş edilenlerden gayrı hu bir tedbir tatbik edilemez.

KISIM - IV.

Karayolu ile nakliyat

Madde — A 12.

Suudi Arabistan'a karayolu ile girmek istiyen hacılar Suudi Arabistan Sağlık İdaresince irae edilen bir sağlık istasyonuna gönderilerek orada işbu Nizamnamede derpiş edilen tedbirler tatbik edilir.

Madde — A 13.

Madde A 6 da bildirilen devre zarfında Hicaz'da bir veba, kolera, sarıhumma veya iek mihraki yahut bir tifüs veya hummayı racia epidemisi zuhur ederse hacıların dönüşlerinde ilk defa girdikleri Suudi Arabistan'a hemhudut bölgenin salâhiyetli sağlık makamı, lüzum gördüğü takdirde, zuhur eden hastalığın tefrih devrini tecavüz etmiyecek bir müddetle hacıları, bir sağlık istasyonunda tecrit edebilir veya nezarete tâbi tutabilir.

KISIM - V.

İhbarlar

Madde — A 14.

Suudi Arabistan Sağlık İdaresi Teşkilâta, hac gününden iki ay evvel başlayarak bu tarihten iki ay sonra biten bir devre zarfında, her hafta telgrafla ülkesinde mevcut epidemiyolojik şartlar hakkında malûmat verir. Hacılara refakat eden tıbbi heyetler tarafından verilen malûmatı ve adı geçen sağlık idaresine yaptıkları ihbarları da nazarı itibara alan bu malûmat, hacıların dönüşünde işbu Nizamnamede derpiş edilen bileümle uygun tedbirleri tatbik edebilmeleri maksadı ile, Teşkilât tarafından hacıların geldikleri ülkelerin sağlık idarelerine gönderilir.

Madde — A 15.

Hac mevsimi imtidadınca, ilgili bütün sağlık idareleri hac hakkında tophyabildikleri bütün sıhhi malûmatı devrî şekilde ve icabı halinde en seri yollardan Teşkilâta bildirmeye mecburdurlar. Bundan başka mezkûr idareler Teşkilâta en geç hac mevsiminin kapanmasını mütaakıp 6 ay içinde haccı dair yıllık bir rapor gönderirler. Teşkilât bu haberleri ilgili sağlık idarelerine bildirir.

Lâhika : B

Hacı gemilerinde ve hacı naklinden uçaklarda hıfzıssıhha şartları

KISIM - I.

Hacı gemileri

Madde — B 1.

Yalnız mihaniki işliyen gemilere hacı nakli için müsaade verilir.

Madde — B 2.

1. Her hacı gemisi hacıları antreponlarda iskâna müsait olmalıdır.
2. Antreponlardan su kesimi altında bulunan ilk antreponun altında hacıları iskân etmek yasaktır.
3. Her hacı gemisinde, yaşı ne olursa olsun, her hacı için:
  - a) Antreponlarda, mürettebata tahsis olunan sahadan başka lâakal 1 672 metre murabbalık yahut 18 İngiliz kadem murabbalık bir saha ve asgari 3 058 metre mikâplık yahut 108 İngiliz kadem mikâplık bir hacım;
  - b) Üst güvertede, gemi hizmetine muktazi, mürettebata mahsus veya kurulup sökülebilen hastaneler, duşlar veya helâların işgal ettiği sahalar haricinde lâakal 0,557 metre murabbalık yahut 6 İngiliz kadem murabbalık serbest bir saha bulunmalıdır.
4. Hacı gemilerinin üst antreponlarının üzerinde kâin güverteleri tahtadan veya, tahta ile yahut kâfi derecede mücerrit başka bir madde ile kaplanmış demirden olmalıdır.
5. Hacı gemisinde, tevdidihava (ventilation) tatminkâr bir şekilde temin edilmiş olmalı ve hiç olmazsa ilk antreponun altında kâin güvertelerde mihaniki vantilâtörlerle ve su kesiminin üstünde kâin üst antreponlarda lumbuzlarla takviye edilmelidir.

Madde — B 3.

1. Her hacı gemisi güverte üzerinde, görülmeyecek surette tefrik edilmiş ve geminin demirlemiş olduğu zamanlarda bile daimâ tazyikli deniz suyu veren uçlarında musluk veya duş takılı borularla mücehhez mahallere malik olmalıdır. Her 100 veya 100 ün küsuru hacı için, asgari bir musluk veya duş bulunmalıdır.

2. Bu mahallerin kâfi miktarı kadınların istimaline tahsis olunur.

Madde — B 4.

1. Her hacı gemisi, mürettebata tahsis edilmiş helalardan başka her yüz veya yüzün küsuru hacı için asgari 3 aded olmak üzere su hazneli (sifonlu) veya muslukla mücehhez helalara malik olmalıdır. Bununla beraber inşa edilmiş bulunup da içinde bu nispette helâ mevcut olmayan gemiler için kalkış limanının sağlık makamı, her yüz veya yüzün küsuru hacı için iki heladan aşağı olmamak üzere daha düşük bir nispeti kabul edebilir.

2. Bu helaların kâfi miktarı kadınların istimaline tahsis olunur.

3. Bir geminin ambarında veya açık güverte ile irtibatı olmayan antreponunda helâlar tesis edilemez.

Madde — B 5.

1. Her hacı gemisi üst güvertede kâin iyi revir mahalleri ile mücehhez olmalıdır, meğer ki kalkış limanı sağlık makamının fikrine göre, aynı derecede uygun şartlar altında başka bir yerde kurulmaları mümkün ola.

2. Kurulup sökülebilen hastaneler de dâhil olmak üzere bu revir mahalleri yeter ebatta bulunmalı ve her yüz veya yüzün küsuru hacı için asgari 9,012 metre murabbaı yahut 97 İngiliz kadem murabbaı olmalı ve bunlar hastalarla şüphelilerin tecridini sağlayacak tarzda tertiplenmelidir.

3. Revir mahallerinin kendilerine tahsis edilmiş helaları ve içecek su muslukları bulunmalıdır.

Madde — B 6.

1. Her hacı gemisinde hasta hacıların tedavisi için lüzumlu ilâçlar ve teknik malzeme, keza dezenfektanlar ve ensektisidler bulunmalıdır. Kalkış limanının kâin bulunduğu ülkenin sağlık idaresi hacı gemilerinin bulundurmak mecburiyetinde olduğu bu madde ve malzemenin miktarını tâyin eder.

2. Her hacı gemisinde kolera ve çiçek aşılı ile yukardaki fıkrada adı geçen sağlık idaresinin emredebileceği sair aşilar bulunmalıdır; bu aşiların ve malzemenin iyi şartlar altında muhafazası temin olunmalıdır.

3. Bir hacı gemisinde seyahat eden hacıların tıbbi bakım ve ilâçları meccanen sağlanır.

Madde — B 7.

1. Her hacı gemisinin mürettebatı arasında muntazam diplomalı ve deniz sağlık meselelerine vâkıf bir tabip ve bir hastabakıcı bulunmalıdır. Bunlar gemide tıbbi hizmetleri temin ederler.

2. Gemideki hacıların sayısı bini geçerse mürettebat arasında muntazam diplomalı iki tabip ve iki hastabakıcı bulunmalıdır.

3. Bu tabipler kalkış limanının bulunduğu ülkenin sağlık idaresi tarafından kabul edilmiş olmalıdır.

Madde — B 8.

Her devlet limanlarından Hicaz için hacı bindiren hacı gemilerini; madde B 2 ilâ B 7 deki asgari hükümlerden başka kendi mevzuatına uygun olmak kaydıyla ilâve hükümlere tâbi tutulabilir.

Madde — B 9.

Bir hacı gemisinde, hacılar ancak seyahat esnasında kendilerine elzem olan küçük bagajları beraberlerinde alabilirler.

Madde — B 10.

Her hacının gidip gelme bir bileti bulunmalı yahut avdeti için yeter miktarda bir meblâğı emânet bırakmalıdır. Hicaz'a gidip gelme seyahati dolayısıyla hacı tarafından normal olarak ödenecek sıhhi resimler bu bilet parasına yahut bu meblağa dâhildir.

Madde — B 11.

1. Her hacı gemisinin kaptanı, veya nakliyat şirketinin acentası, hacıların gemiye binecekleri limanın sağlık makamına, gemisine Hicaz için hacı almak niyetinde olduğunu ihbar eder. Bu ihbar geminin kalkış limanını terketmesinden 3 gün evvel ve mütaakiben uğradığı limanı terketmesinden 12 saat evvel yapılmalıdır.

2. Aynı ihbar vapurun limanı terketmesinden lâakal 3 gün evvel Cidde Sağlık Makamına da yapılır.

3. Bu ihbarlarda mutasavver hareket tarihi ile hacıların çıkacakları liman veya limanlar bildirilir.

Madde — B 12.

1. Madde B 11 de bildirilen ihbarı alınca liman sağlık makamı geminin teftişini yapar. Eğer kaptan diğer salâhiyetli bir makam tarafından verilmiş bir mesaha şahadetnamesine malik değilse yahut teftişi yapan makamı, mezkûr şahadetsiz geminin halihazır durumuna artık tevâfuk etmediğine inandıracak sebepler varsa gemiyi mesaha edebilir.

2. Teftiş ve mesaha masrafları kaptana aittir.

Madde — B 13.

Bir limanın sağlık makamı ancak aşağıdaki hususat hakkında emniyet getirdikten sonra bir hacı gemisinin hareketine müsaade verir :

a) Geminin mürettebatı arasında madde B 7 hükümlerine tevfiakan diplomalı ibir veya mütaaddit tabipler ve bir veya mütaaddit hasta bakıcılar ve yeter miktarlarda edviye bulunduğu;

b) Geminin mükemmelen temiz bir hâle getirilmiş ve icabında dezenfekte edilmiş olduğuna;

c) Geminin lâyıku vevhile havalandırıldığına ve güverteleri örtmeye yeter vüsat ve kalınlıkta tentelerle mücehhez bulunduğu;

d) Gemide hacıların mürettebatın sağlığına muzur olan veya olabilecek hiçbir şeyin mevcut olmadığına;

e) Gemideki diğer şahıslara tahsis edilen erzaktan başka, gemide münasip mahallerde lâyıku vevhile istif edilmiş, bütün seyahat müddetince tekmi hacıların ihtiyacına yetecek miktarda iyi cinsten yiyecek maddeleri bulunduğu;

f) İçilmek için alınan suyun temiz ve yetecek miktarda olduğuna;

g) Gemideki su haznelerinin, her türlü telvisattan münasip şekilde korunmuş ve su tevziatının yalnız musluklarla veyahut tulumlarla yapılabilecek bir surette kapalı olduğuna;

h) Gemide, içinde bulunan her şahıs başına günde lâakal 5 litre içme suyu hâsıl edebilecek takatta bir takdir cihazı bulunduğuna;

i) Gemide, kâfi istiapta iyi bir dezenfeksiyon etüvü mevcut olduğuna;

j) Gemi güvertesinin her türlü emtia ve fazla yer kaplıyan eşyadan âri bulunduğuna;

k) Geminin vaziyetinin işbu lâhikada yazılı tedbirlerin icrasına müsait bulunduğuna;

l) Kaptanın, aşağıdaki evrakı hâmil olduğuna :

1) İrkâp edilen hacıların ad ve cinsiyetini ve geminin nakline mezun bulunduğu âzami hacı sayısını bildiren ve hacıların ırkâp edildikleri her liman sağlık makamının vizesini taşıyan bir liste;

2) Geminin adını, milliyetini ve tonajını, kaptanın ve tabip veya tabiplerin adlarını, ırkâp edilen eşyanın tam sayısını ve kalkış limanını bildiren bir vesika; kalkış limanının sağlık makamını mezkûr vesika üzerine nizami hacı sayısının dolup dolmadığını ve dolmadığı takdirde geminin mütaakıp limanlardan ırkâba mezun bulunduğu hacıların mütemmim adedini işaret eder.

Madde — B 14.

1. Madde B 13 ün (1) fıkrasının (11) nei bendinde bildirilen vesika, geminin tevakkuk ettiği her limanda bu limanın sağlık makamı tarafından vize edilir ve bu makam mezkûr vesika üzerine :

a) Bu limanda gemiden çıkmış veya gemiye binmiş olan yolcuların sayısını;

b) Tevakkuf ettiği limanın sağlık durumunu kaydeder.

2. Yukarda mezkûr vesika üzerinde, seyahat esnasında vâkı olacak her hangi bir tahrifat gemiyi enfekte imiş gibi muamele görmeye mâruz kılar.

Madde — B 15.

Hacıların gemide yemek pişirmeleri yasaktır.

Madde — B 16.

Hacılara tahsis edilen güverte, seyahat müddetince her türlü emtiadan ve fazla yer kaplıyan eşyadan âri tutulması ve her zaman, gece dahi, onların emirlerine meccanen âmade bulundurulmalıdır.

Madde — B 17.

Bir hacı gemisinin antreponları, seyahat esnasında, hacıların buraları işgal etmedikleri bir zamanda, her gün münasip bir tarzda temizlenmelidir.

Madde — B 18.

Bir hacı gemisinin helâları temiz ve iyi işler bir halde tutulmalı ve günde asgari üç defa ve lüzumu varsa daha sık dezenfekte edilmelidir.

Madde — B 19

1. Kaç yaşında olursa olsun her hacıya günde lâakal 5 litre içme suyu meccanen tahsis olmalıdır.

2. Bir hacı gemisinin içme suyunun televvüsünden veya evsafından şüphe edilirse, kaynatılmalı veya sterilize edilmeli ve tedariki mümkün olan ilk limanda temiz su ile değiştirilmelidir. Yeniden doldurulmadan evvel hazneler dezenfekte edilmelidir.

Madde — B 20.

1. Bir hacı gemisinde, gemi tabibi, seyahat esnasında her gün hacıların vizitesini yapar, onlara lüzumlu tıbbi bakımı temin eder ve gemide hıfzıssıhha kaidelerine riayet olduğuna emniyet getirir.

2. Gemi tabibi bilhassa :

a) Hacılara tevzi edilen yiyeceklerin iyi einsten ve lâyikiyle ihzar edilmiş olduğuna ve miktarlarının nakil mukavelesindeki taahhütlere uygun bulunduğuna;

b) İçme suyu tevziatının madde B 19 un 1 nci fıkrası hükümlerine tevfi kan yapıldığına;

c) Geminin daima temiz bir halde tutulduğuna ve helâların madde B 18 in hükümlerine tevfi kan temizlendiğine ve dezenfekte edildiğine;

d) Hacıların ikamet mahallerinin iyice temiz bir halde tutulduğuna;

e) Sâri mahiyette bir hastalık vakası zuhur ederse, bilhassa dezenfeksiyon ve dezensektizasyon da dâhil, gerek en koruyucu tedbirlerin tatbik edilmiş olduğuna emniyet getirir.

3. İçme suyunun evsafı hakkında şüphe hâsıl olursa, gemi tabibi, madde B 13 ün f), g) ve h) fıkraları ile madde B 19 un 2 nci fıkrası hükümlerini kaptana tahriren hatırlatır.

4. Gemi tabibi, her gün kaptana imzalatacağı ve günü gününe seyahat esnasında gemide vukua gelen bütün sıhhi hâdiseleri alınan koruyucu tedbirler de dâhil olmak üzere kaydedeceği bir defter tutmakla mükelleftir. Gemi tabibi, talep vukuunda bu defteri, geminin uğradığı limanlarla varış limanı sağlık makamının tetkikına ibraz etmekle de mükelleftir.

Madde — B 21.

Gemi tabibi, bir hacı gemisinin kaptanına karşı gemide kendi kontrolü altında iera edilen lüzumlu bütün dezenfeksiyon ve dezensektizasyon ameliyelerinin ve keza madde B 20 nin 2 nci fıkrasında bildirilen tedbirlerin tatbikundan mesuldür.

Madde — B 22.

Sâri mahiyette bir hastalığa musap olanların yanına ancak hastaların tedavi ve bakımı ile vazifeli bulunan kimseler girebilirler. Bu kimseler, temas ettikleri takdirde hastalığı neşredebilecek iseler gemi tabiplerinden gayrı gemideki hiçbir kimse ile temasta bulunamazlar.

Madde — B 23.

1. Seyahat esnasında bir hacının vefatı halinde kaptan, madde B 13 ün 1) fıkrasının ı) inci bendinde zikredilen listeye vefat eden hacının adı hisasına keyfiyeti kaydettiği gibi ayrıca geminin seyrüsefer defterine vefat eden kimsenin adını, yaşını, nereden geldiğini ve ölümünün sebebini veya hiç olmazsa muhtemel sebebini de kaydeder.

2. Deniz üstünde sâri mahiyette bir hastalıktan vefat vukuunda, cenaze evvelce dezenfektan bir mahlûl ile ıslatılmış bir kefene sarılarak denize atılır.

Madde — B 24.

İşbu lâhikanın hükümleri «kabotaj seferi» denilen kısa mesafeli birdeniz seyahati yapan hacı gemilerine tatbik edilmez. Bu gemiler ilgili devletlerin mutabık kaldıkları hususi şartlara tevafuk etmelidirler.

KISIM - II.

Uçaklar

Madde — B 25.

Havayolu ile yolcu nakliyatını tanzim eden ve tatbikatı bu yolcuların hıfzıssıhhasını ilgilendirebilen Milletlerarası Sivil Havacılık Sözleşmesi (Şikago 1944) ile lâhikalarının hükümleri gerek hacı taşıyan uçaklara gerekse yalnız diğer yolcuları taşıyan uçaklara aynı şiddetle tatbik olmalıdır.

Madde — B 26.

Her sağlık idaresi ,hacı taşıyan bir uçaktan kendi ülkesinde bu maksatla irae edilmiş hususi hava limanlarına inmesini talebedebilir.

